

**STRATEGIE DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH W SYTUACJACH
KRYZYSOWYCH I NADZWYCZAJNYCH**

**W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3 im. FILOMATÓW NOWOMIEJSKICH
W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM**

Nowe Miasto Lubawskie, październik 2021

(wprowadzone Zarządzeniem Nr 11/2021/2022 w dniu 04 października 2021 roku)

Wstęp

Placówki Oświatowe ze względu na swój powszechny charakter i rozległe funkcje są terenem, na którym ujawniają się niemal wszystkie nurtujące młodzież problemy.

Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania niedostosowania społecznego i podejmowania stosownych oddziaływań wychowawczych, profilaktycznych oraz działań interwencyjnych.

Na terenie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim jest szereg różnorodnych działań wychowawczych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych w związku z uzależnieniami oraz innymi sytuacjami zagrożenia. Prowadzone działania dotyczą przede wszystkim profilaktyki pierwszorzędowej oraz elementów profilaktyki drugorzędowej. Składają się na nie działania:

- informacyjne
- edukacyjne
- rozwijające zainteresowania i uzdolnienia wychowanków, w tym zajęcia:
 - pozalekcyjne, organizacja czasu wolnego
 - interwencyjne

Działania te prowadzone są zgodnie z obowiązującą Strategią, ujętą w przedstawionych poniżej zagadnieniach, charakteryzujących realizowane zadania. Za realizację Strategii odpowiedzialni są wszyscy pracownicy szkoły, a koordynatorem działań jest dyrektor szkoły.

CZĘŚĆ I

ZAŁOŻENIA OGÓLNE

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 969)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 2137)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 1030)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 161, 125.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 poz. 59)
- Ustawa z dnia 25 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty i ustawy - Prawo oświatowe ([Dz.U. 2019 poz. 761](#))
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające Rozporządzenie MEN z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej 3w celu przeciwdziałania narkomanii
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. zmieniające Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Systematyczne prowadzenie w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli.

W Szkole Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim, systematycznie prowadzona jest edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia.

Działania w tym zakresie prowadzone są w ramach realizacji:

- Szkolnego Programu Wychowawczego-Profilaktycznego
- zajęć edukacyjnych (przedmioty zgodnie z obowiązującą podstawą programową)
- edukacyjne: edukacja prozdrowotna, wychowanie do życia w rodzinie
- konkursów z zakresu edukacji prozdrowotnej
- współpracy z instytucjami, m. in. służbą zdrowia, policją
- godzin z wychowawcą
- imprez sportowych i rekreacyjnych
- akcji informacyjnych w ramach realizacji programów profilaktycznych
- zebrań z rodzicami
- spotkań indywidualnych i grupowych z pedagogiem szkolnym
- spotkań ze specjalistami/praktykami w zakresie profilaktyki
- wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

Metody i formy rozwijania działalności informacyjnej:

Działalność informacyjna obejmuje upowszechnianie wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli wiedzy na temat:

- środków uzależniających i zjawiska uzależnienia
- szkodliwości, konsekwencji zdrowotnych, osobistych i społecznych uzależnień
- dostępnych form pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem i uzależnionym
- możliwości uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów
- skutków prawnych związanych z naruszeniem obowiązujących przepisów dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz popełniania czynów zagrożonych prawem (ze szczególnym uwzględnieniem Ustawy o zapobieganiu narkomanii).
- odpowiedzialności prawnej nieletnich

- nieprawidłowych zachowań świadczących o demoralizacji
- obowiązujących norm i zasad postępowania

Główne metody i formy działań to:

- pogadanki i prelekcje w ramach godzin wychowawczych i apeli,
- specjalne zajęcia prowadzone metodami aktywnymi,
- adaptacja ogólnodostępnych programów profilaktycznych,
- projekcja filmów edukacyjnych,
- konkursy, gazetki i inne prezentacje wizualne
- spotkania ze specjalistami/praktykami w zakresie profilaktyki zdrowotnej i uzależnień
- edukację rodziców
- opracowywanie i udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących zagadnień profilaktycznych (min. dotyczących uzależnień i ich skutków) dla uczniów, rodziców i nauczycieli
- edukację nauczycieli – przekazywanie informacji na temat szkoleń i warsztatów oraz zapraszanie specjalistów na szkolenia rady pedagogicznej.

Zadania pracowników szkoły w zakresie pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

Dyrektor szkoły:

- realizuje zadania wynikające ze Statutu Szkoły
- monitoruje i odpowiada za realizację strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych
- na bieżąco informowany jest przez wychowawców, nauczycieli i innych pracowników szkoły o podejmowanych przez nich działaniach wynikających z realizacji strategii
- podejmuje stosowne decyzje tak, aby każda interwencja była przeprowadzona z zachowaniem praw uczniów, jak i ich rodziców.

Nauczyciele, wychowawcy klas, pedagog:

- realizują działania profilaktyczne i interwencyjne określone w Szkolnym Programie Wychowawczo - Profilaktycznym oraz w Planach Pracy Wychowawcy, Procedurach Postępowania Nauczycieli w Sytuacjach Kryzysowych.

- systematycznie prowadzą edukację prozdrowotną, promocję zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród uczniów na godzinach do dyspozycji wychowawcy, na zajęciach pozalekcyjnych, kołach zainteresowań
- realizują zagadnienia dotyczące zapobiegania narkomanii w ramach przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają te zagadnienia
- uczestniczą w kursach, szkoleniach i konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży oraz sposobów podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia uzależnieniem
- wykorzystują zdobytą wiedzę w pracy z młodzieżą i ich rodzicami informując o szkodliwości środków i substancji, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa oraz może doprowadzić do uzależnienia
- wychowawcy klas organizują szkolenia z rodzicami uczniów o charakterze profilaktycznym, zapraszają specjalistów z zakresu tej tematyki
- wychowawcy klas dokonują diagnozy sytuacji wychowawczej, przejawów zachowań ryzykownych uczniów swojej klasy oraz sytuacji życiowej rodzin dysfunkcyjnych
- wychowawcy klas i nauczyciele współpracują z pedagogiem szkolnym oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, a także pielęgniarką w zakresie realizowania zagadnień profilaktycznych, wychowawczych i edukacji prozdrowotnej.

Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencję – system interwencji w Szkole Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim, został przedstawiony w Części II.

Współpraca z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych.

W trosce o prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży na terenie szkoły, podejmowanych jest szereg różnorodnych działań wychowawczych, zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych w związku z uzależnieniami oraz innymi sytuacjami zagrożenia. Prowadzone działania dotyczą przede wszystkim profilaktyki pierwszorzędowej oraz elementów profilaktyki drugorzędowej. Składają się na nie

działania:

W ramach współpracy z rodzicami w szkole organizowane są:

- klasowe zebrania (tzw. wywiadówki, drzwi otwarte szkoły)
- konsultacje indywidualne z nauczycielem, wychowawcą, pedagogiem szkolnym
- edukacja rodziców,
- spotkania indywidualne i grupowe z rodzicami prowadzone przez pedagoga,
- bieżąca współpraca – kontakt telefoniczny, korespondencja
- wspieranie rodziców w sytuacjach trudnych wychowawczo, pomoc w podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom
- wykorzystanie elektronicznego dziennika lekcyjnego.

Współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi wychowanków przyjmuje następujące formy:

- wymiany informacji dotyczących podstaw wychowanków w odniesieniu do uzależnień
- wspólne rozwiązywanie indywidualnych problemów, proponowanie rozwiązań, poradnictwo
- przekazywanie informacji dotyczących skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez nieletnich i pełnoletnich wychowanków szkoły
- praca pedagogizacyjna z rodzicami dotycząca potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, zagrożeń związanych z uzależnieniami, przebiegu rozwoju społecznego, dostępnych form pomocy specjalistycznej (w ramach spotkań z wychowawcami klas ogólnych zebrań wszystkich rodziców)
- zachęcanie rodziców do utrzymywania stałego kontaktu ze szkołą (wychowawcą, pedagogiem)
- angażowanie rodziców do współpracy z nauczycielami w zakresie organizowania imprez szkolnych, wycieczek, dyskotek, itp.

Aktywny udział dzieci i młodzieży w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających, alternatywne wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych

Zajęcia profilaktyczne prowadzą:

- wychowawcy klas, w oparciu o plany wychowawcy klasy, w ramach godzin wychowawczych
- nauczyciele przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom, w ramach zajęć edukacyjnych
- nauczyciele realizujący przedmiot wychowanie do życia w rodzinie
- nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne, w tym zajęcia sportowe
- pedagog, prowadząc zajęcia profilaktyczne i realizując programy profilaktyczne.
- specjaliści z instytucji i organizacji wspierających rozwój dzieci i młodzieży współpracujących ze szkołą

Dostosowanie treści i form zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży oraz stopnia zagrożenia

Wybór przekazywanych wychowankom treści oraz stosowanych form pracy odbywa się zgodnie z ich wiekiem, możliwościami intelektualnymi oraz percepcyjnymi. Podejmowane działania uwzględniają potrzeby danej grupy, związane są ze stopniem zagrożenia uzależnieniem oraz występującymi aktualnie zachowaniami ryzykownymi. Pod uwagę są brane między innymi następujące zagrożenia:

- zagrożenia wynikające z wagarowania
- zagrożenia związane z uzależnieniami
- zagrożenia wynikające z uczestnictwa w ruchu drogowym (w drodze do i ze szkoły)
- zagrożenia związane ze zjawiskiem przemocy i agresji (w szkole i poza nią)
- zagrożenia związane z niehigienicznym stylem życia (siedzenie przed komputerem)
- zagrożenia związane z niebezpieczeństwami występujące w Internecie.

Oceny sytuacji w tym zakresie dokonuje wychowawca klasy planując pracę wychowawczą w danym roku szkolnym, uwzględniając informacje uzyskane od innych nauczycieli, wychowawców, pedagoga oraz pedagog szkolny dokonując okresowej oceny sytuacji wychowawczej w szkole. Ponadto szkoła podejmuje działania zapobiegawcze poprzez różnorodność form i treści profilaktycznych, organizowanie zajęć wychowawczych, akcji i imprez o charakterze profilaktycznym.

Edukacja rówieśnicza

W Szkole Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim edukacja rówieśnicza realizowana jest przez nauczycieli współdziałających z przedstawicielami Samorządu Uczniowskiego i grupami uczniów działających w organizacjach szkolnych i pozaszkolnych (min. Klub Wolontariatu, PCK).

Formami działania w tym zakresie są między innymi:

- organizacja akcji charytatywnych
- propagowanie wolontariatu
- organizowanie akcji dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom i współudział w imprezach szkolnych
- przygotowywanie gazetek ściennych dotyczących problemów nurtujących młodzież
- pomoc koleżeńska
- propagowanie zdrowego stylu życia poprzez udział w konkursach prozdrowotnych , oraz udział w zajęciach i zawodach sportowych
- propagowanie idei edukacji rówieśniczej jako skutecznej drogi rozwiązywania konfliktów i problemów życiowych.

Sposoby współdziałania pracowników szkoły ze Służbą Zdrowia i Policji w sytuacjach wymagających interwencji

Współpraca z Policją:

- informowanie policji o zdarzeniach występujących na terenie szkoły, mających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia uczniów oraz przejawach demoralizacji,
- współpraca w rozwiązywaniu trudnych sytuacji mających miejsce w szkole i poza nią
- organizowanie spotkań z zakresu profilaktyki dla uczniów i rodziców z udziałem funkcjonariuszy policji,
- zgodnie z procedurami i metodami postępowania współpraca szkoły z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją a w szczególności narkomanią i alkoholizmem.

Współpraca ze Służbą Zdrowia:

- W szkole jest gabinet profilaktyki zdrowotnej i zapewniona jest opieka pielęgniarki szkolnej. W razie nagłych zdarzeń pomocy udzielają także nauczyciele przeszkoleni w udzielaniu pierwszej pomocy przedmedycznej.
- W razie konieczności dyrektor lub nauczyciel wzywa Pogotowie Ratunkowe.

Współpraca z różnymi instytucjami, w szczególności organizacjami pozarządowymi, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży

Poza współpracą z Powiatową Komendą Policji w Nowym Mieście Lubawskim szkoła korzysta w realizacji swych statutowych funkcji ze wsparcia m.in.:

- Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lubawskim Wydział Rodzinny i Nieletnich (kuratorzy zawodowi i kuratorzy społeczni)
- Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nowym Mieście Lubawskim,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (asystenci rodzin)
- Ośrodek kuratorski w Nowym Mieście Lubawskim
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nowym Mieście Lubawskim
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim

Wspólne działania obejmują: upowszechnianie informacji dotyczących zagrożeń uzależnieniami, interwencje w przypadkach koniecznych, współdziałanie w realizacji zadań należących do kompetencji tych instytucji, podejmowanie działań na rzecz indywidualnej pomocy uczniom i ich rodzinom.

Wspieranie uczniów zagrożonych uzależnieniem i demoralizacją, rozwijanie ich poczucia własnej wartości oraz motywowanie do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne.

W ramach opieki psychologiczno–pedagogicznej uczniowie mają możliwość

korzystania z pomocy nauczycieli, wychowawcy i pedagoga szkolnego w celu rozwiązywania osobistych i rodzinnych problemów. Organizacja pracy szkoły zapewnia uczniom możliwość zaspokajania potrzeb psychicznych, społecznych a także rozwój umiejętności i zainteresowań. Wobec tych osób, u których zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków uzależniających oraz wobec uczniów, o których wiemy, że sporadycznie używają środków uzależniających, zagrożonych niedostosowaniem społecznym realizowane są następujące zadania z zakresu profilaktyki:

- diagnoza pedagogiczna problemu, w tym diagnoza sytuacji rodzinnej i szkolnej ucznia oraz jej monitorowanie
- indywidualne rozmowy z uczniami, opieka pedagoga, organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- umożliwienie uczniom wszechstronnego rozwoju podczas zajęć lekcyjnych oraz godziny z wychowawcą, których tematyka dostosowana jest do potrzeb uczniów
- spotkania i zajęcia o charakterze profilaktycznym i opiekuńczo - wychowawczym, budowanie poczucia własnej wartości,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych zapewniających uczniom możliwość rozwoju zainteresowań i aktywnego spędzania wolnego czasu, w tym związanych z realizacją pomocy psychologiczno – pedagogicznej, również akcje profilaktyczne, konkursy, koła zainteresowań czy zajęcia sportowe
- organizacja zajęć warsztatowych prowadzonych przez nauczycieli oraz specjalistów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i innych instytucji wspomagających
- osobiste wsparcie, w tym motywowanie do podejmowania form aktywności alternatywnych do wszelkiego rodzaju zachowań, mających związek z uzależnieniami lub demoralizacją
- współpraca z rodzicami (opiekunami) w zakresie wymiany informacji, poradnictwo i konsultacje, podejmowanie działań wychowawczych oraz udzielania wsparcia rodzicom
- przekazywanie informacji dotyczących dostępnych form pomocy specjalistycznej
- nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi szkołę i rodzinę
- udzielanie uczniom wsparcia materialnego

- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów z rówieśnikami (prowadzenie mediacji szkolnych i działań interwencyjnych wobec uczniów – współpraca nauczycieli, dyrektora i pedagoga szkolnego)
- organizowanie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.

Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacjach zagrożenia uzależnieniami.

Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli (WDN) w Szkole Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim uwzględnia tematykę profilaktyki uzależnień i odbywa się zgodnie z potrzebami szkoły oraz wewnątrzszkolnym systemem doskonalenia zawodowego. Zasadniczym celem podejmowanych w tym zakresie działań jest przygotowanie nauczycieli do realizacji zadań wynikających ze szkolnego programu profilaktyki oraz programu wychowawczego. Spotkania szkoleniowe dotyczą min. problemów dzieci i młodzieży, profilaktyki uzależnień, podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem, dostępnych form pomocy dzieciom i rodzicom.

Dokonywanie systematycznej oceny podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych

Członkowie Rady Pedagogicznej Szkoły Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim, systematycznie dokonują oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych poprzez:

- ewaluację skuteczności realizacji Programu Wychowawczego -Profilaktycznego
- modyfikację Programu Wychowawczego - Profilaktycznego
- sporządzanie sprawozdań śródrocznych i rocznych przez wychowawców poszczególnych klas
- analizę sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń zawartą w sprawozdaniach sporządzonych przez pedagoga szkolnego
- pracę nad analizą bieżącej sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń w zespołach wychowawczych składających się z wychowawców i nauczycieli uczących w poszczególnych oddziałach
- pracę w zespołach do spraw przydzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej

- wyznaczanie kierunków dalszej pracy profilaktycznej oraz określanie zagadnień i zjawisk wymagających szczególnej uwagi
- współpracę nauczycieli i wychowawców mającą na celu planowanie kroków zaradczych oraz rozwiązywanie bieżących problemów związanych z nieprawidłowym zachowaniem uczniów
- analizę postaw poszczególnych uczniów przy wystawianiu ocen zachowania
- modyfikację Statutu Szkoły.

CZĘŚĆ II
PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI OBOWIĄZUJĄCE W PRZYPADKU
ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA UCZNIÓW;
PROCEDURY ZACHOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
I NADZWYCZAJNYCH
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3 IM. FILOMATÓW NOWOMIEJSKICH
W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM

CELE PROCEDUR

- Zwiększenie bezpieczeństwa uczniów.
- Pomoc w opanowaniu sytuacji kryzysowej.
- Zapobieganie zdarzeniom krytycznym.
- Sprawna organizacja pracy szkoły w sytuacjach szczególnych.
- Wyznaczenie jasnych i czytelnych reguł postępowania w sytuacjach kryzysowych.
- Wypracowanie jednolitych metod współpracy między rodzicami i szkołą.
- Przepływ informacji między organami szkoły i całym środowiskiem szkolnym.

SPOSOBY PREZENTACJI PROCEDUR

- Zapoznanie uczniów na godzinach wychowawczych.
- Zapoznanie członków Rady Pedagogicznej z procedurami, potwierdzone własnoręcznym podpisem.
- Zapoznanie rodziców na zebraniu wychowawcy z rodzicami.
- Opublikowanie procedur na stronie internetowej szkoły.
- Dostępność w pokoju nauczycielskim.

UZASADNIENIE WDROŻENIA PROCEDUR W SZKOLE

- Promowanie postaw pomagających zachować bezpieczeństwo, ład i porządek na terenie szkoły.
- Wypracowanie i wprowadzenie w życie jednolitych procedur działania, eliminujących czynniki przypadkowości i dowolności w interpretowaniu przepisów prawnych.

EWALUACJA ROZWIĄZAŃ PROCEDURALNYCH

- Monitorowanie prawidłowej realizacji procedur.
- Prowadzenie kontroli stanu bezpieczeństwa zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego.

TRYB WPROWADZANIA ZMIAN

- Zgłoszenie uwag dyrektorowi szkoły.
- Dyskusja nad proponowanymi zmianami.
- Zaopiniowanie zmian przez Radę Pedagogiczną.
- Wprowadzenie ich w życie zarządzeniem Dyrektora Szkoły.

WYKAZ PROCEDUR

1. PROCEDURA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA
2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA W SYTUACJI WYPADKU DZIECKA W SZKOLE.
3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁEGO SAMOPOCZUCIA
4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZWALNIANIA UCZNIÓW Z ZAJĘĆ LEKCYJNYCH
5. PROCEDURA DOTYCZĄCA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCIECZKI UCZNIĄ Z LEKCJI
6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU SPÓŹNIENIA UCZNIĄ NA LEKCJE.
7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU USPRAWIEDLIWIANIA NIEOBECNOŚCI
8. PROCEDURA ZAZNACZANIA NIEOBECNOŚCI UCZNIĄ, ZWIĄZANEJ Z UCZESTNICTWEM W INNYCH ZAJĘCIACH
9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU WAGARÓW UCZNIĄ.
10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY PRZEZ UCZNIĄ W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH LUB ZORGANIZOWANYCH WYJAZDÓW SZKOLNYCH
11. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZBIOROWEJ UCIECZKI Z LEKCJI
12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEREALIZOWANIA

OBOWIĄZKU SZKOLNEGO PRZEZ UCZNIĄ.

13. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA Z UCZNIEM SPRAWIAJĄCYM TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE
14. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIĄ
15. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NARUSZENIA PRZEZ UCZNIĄ GODNOŚCI NAUCZYCIELA LUB INNEGO PRACOWNIKA SZKOŁY.
16. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POSIADANIA NIEBEZPIECZNYCH PRZEDMIOTÓW
17. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU DEWASTACJI MIENIA SZKOLNEGO ORAZ DZIAŁANIA NA SZKODĘ DRUGIEJ OSOBY
18. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, GDY PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY JEST UCZEŃ ZNAJDUJĄCY SIĘ POD WPŁYWEM NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY.
19. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, GDY ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK.
20. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, GDY PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK
21. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU.
22. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE ALKOHOL.
23. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU PALENIA LUB POSIADANIA PAPIEROSÓW PRZEZ UCZNIĄ
24. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU FAŁSZOWANIA DOKUMENTACJI SZKOLNEJ
25. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZAJŚĆ NOSZĄCYCH ZNAMIONA PRZESTĘPSTWA
26. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZAKŁÓCANIA PRZEZ UCZNIĄ TOKU LEKCJI

27. PROCEDURA KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH NA TERENIE SZKOŁY
28. PROCEDURA O CYBERPRZEMOCY.
29. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI POWZIĘCIA PODEJRZENIA O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE UCZNIĄ
30. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA WYSTĘPOWANIA U UCZNIĄ CZYNNIKÓW WSKAZUJĄCYCH NA RYZYKO ZACHOWAŃ SAMOBÓJCZYCH
31. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ ZAMIERZA POPEŁNIĆ SAMOBÓJSTWO (INFORMACJA OD SAMEGO UCZNIĄ, KOLEGÓW, RODZINY, OSÓB POSTRONNYCH)
32. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ PODJĄŁ PRÓBĘ SAMOBÓJCZĄ.
33. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SAMOBÓJSTWA / ZABÓJSTWA NA TERENIE SZKOŁY I POZA NIĄ.
34. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ŻAŁOBY PO ŚMIERCI UCZNIĄ (ZA WYJĄTKIEM ŚMIERCI SAMOBÓJCZEJ)
35. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU KONIECZNOŚCI ZAWIADOMIENIA O ŚMIERCI UCZNIĄ
36. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU POPEŁNIENIA CZYNU KARALNEGO PRZEZ UCZNIĄ.
37. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO.
38. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU KRADZIEŻY, WYŁUDZANIA PIENIĘDZY LUB WARTOŚCIOWYCH PRZEDMIOTÓW
39. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STOSOWANIA PRZEZ UCZNIĄ PRZEMOCY PSYCHICZNEJ WOBEC INNEGO UCZNIĄ.
40. PROCEDURA WYKONYWANIA CZYNNOŚCI PRZEZ POLICJĘ NA TERENIE SZKOŁY.
41. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU OTRZYMANIA ZGŁOSZENIA O PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO LUB TELEFONICZNEGO ODEBRANIA ZGŁOSZENIA O PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO.
42. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU WYBUCHU

POŻARU LUB PODŁOŻENIA OGNIA

43. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI - KONTAKT Z MEDIAMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ.
 44. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ NIEDOŻYWIWIONEGO I ZANIEDBANEGO
 45. PROCEDURA EWAKUACJI UCZNIÓW I NAUCZYCIELI.
 46. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJI AGRESYWNEGO ZACHOWANIA RODZICA LUB OPIEKUNA
 47. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE RODZIC ZGŁASZAJĄCY SIĘ PO DZIECKO JEST POD WPŁYWEM ALKOHOLU
 48. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM W SZKOLE
 49. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WTARGNIĘCIA NA TEREN SZKOŁY TERRORYSTÓW
 50. PROCEDURA POSTĘPOWANIA, GDY W CIĄŻY JEST UCZENNICA NIEPEŁNOLETNIA
- POSTANOWIENIA KOŃCOWE

PODSTAWY PRAWNE STOSOWANYCH PROCEDUR:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 969)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 2137)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 1030)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 161, 125.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 poz. 59)
- Ustawa z dnia 25 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty i ustawy - Prawo oświatowe ([Dz.U. 2019 poz. 761](#))
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela ((Dz. U. z 2018 r. poz. 967 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730).
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2018 poz. 969).

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r. Nr 89, poz. 555 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964r. Nr 43, poz. 296 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971r. – Kodeks wykroczeń
- Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające Rozporządzenie MEN z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. zmieniające Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Rozporządzenie MEN z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.
- Rozporządzenie MEN z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniające rozporządzenie MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003r. Nr 169, poz. 1650).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245).
- Kodeks postępowania karnego.
- Kodeks Rodzinny.

DEFINICJE

Wypadek ucznia: nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką Szkoły, na terenie Szkoły lub poza terenem Szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli, „zielona szkoła”).

Nieletni: Osoba w wieku od 13 do 17 roku życia, która popełniła czyn karalny Osoba do 18 roku życia zagrożona demoralizacją

Młodociani: Osoby od 17 do 21 roku życia, które za popełnione przestępstwa i wykroczenia odpowiadają na takich samych zasadach jak dorośli. nawet wtedy, gdy jeszcze są uczniami szkół.

Demoralizacja: Wszelkie czyny i zachowania, wskazujące na destrukcję moralną młodego człowieka. Efektem postępującej demoralizacji jest popełnianie czynów karalnych.

Przykłady przejawów demoralizacji:

- nierealizowanie obowiązku szkolnego – wagary
- spożywanie alkoholu
- używanie środków odurzających lub substancji psychotropowych – narkotyki
- palenie papierosów
- używanie wulgarnych słów
- ucieczki z domów
- włóczęgowski tryb życia
- naruszenie zasad współżycia społecznego
- popełnienie czynu karalnego do 13 roku życia

Czyny karalne najczęściej popełnianie przez dzieci i młodzież na terenie szkół:

- kradzieże (telefony komórkowe, kurtki, plecaki...),
- bójki, pobicia, uszczerbek na zdrowiu,
- uszkodzenie rzeczy – niszczone jest mienie szkoły i innych uczniów,
- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestępstwa rozbójnicze /rozboje, wymuszenia rozbójnicze, kradzieże,
- groźby karalne.

OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJI INTERWENCJI.

Działania interwencyjne w sytuacjach zagrożeń muszą odbywać się zgodnie z ogólnymi zasadami wynikającymi nie tylko z przepisów prawa, ale również reguł pracy z dziećmi i młodzieżą. Zgodnie z poradnikiem metodycznym („Agresja i przemoc w szkolnych działaniach profilaktycznych - MENiS Warszawa 2004), do najistotniejszych założeń w odniesieniu do podejmowania interwencji należą:

- należy reagować szybko i zdecydowanie **na każdą** sytuację zagrożenia uczniów
- sytuację należy wnikliwie rozpatrywać
- ważne jest wykazanie troski zarówno w odniesieniu do ofiary jak i sprawcy (nie potępiamy ucznia lecz jego postępowanie)
- jednoznacznie wyrażamy brak zgody na nieprawidłowe zachowanie
- działania interwencyjne podejmowane są wspólnie z innymi nauczycielami,
- wymagają współdziałania i wzajemnej pomocy

Osoba podejmująca interwencję powinna:

- reagować stanowczo
- mówić prosto i jasno (stosować znaki j. migowego znane uczniowi i sprawdzać czy rozumie on treść wypowiedzi)
- traktować sprawcę jako osobę, która może wziąć odpowiedzialność za swoje czyny
- użyć siły tylko wtedy, gdy jest to konieczne, ale tylko tyle ile potrzeba np. do rozdzielenia bijących się uczniów
- okazywać wychowankowi szacunek (mówić o zachowaniu, nie o osobie)

Osoba interweniująca powinna unikać:

- agresji fizycznej
- agresji słownej
- okazywania niepewności
- długich monologów i moralizowania
- wchodzenia w rolę sprawcy

Najczęściej kolejnym działaniem jest przeprowadzenie rozmowy z uczniem sprawcą.

Nauczyciel przeprowadzający rozmowę:

- jasno określa jej cel
- opisuje zachowania ucznia , które są powodem rozmowy
- upewnia ucznia, że chce mu pomóc
- jasno i jednoznacznie komunikuje o braku akceptacji nieprawidłowego zachowania
- daje uczniowi szansę wypowiedzenia się
- wysłuchuje wychowanka, stosując metodę aktywnego słuchania
- ponawia propozycję pomocy, jeżeli uczeń milczy
- omawia skutki postępowania ucznia, w tym konieczność spotkania z rodzicami

Miejscem rozmowy powinno być pomieszczenie zapewniające spokój i brak świadków. Jeżeli w zdarzeniu uczestniczy więcej niż jedna osoba, należy rozmawiać z każdym oddzielnie, zaczynając od lidera grupy. Niezbędna jest również rozmowa z wychowankiem – ofiarą np. przemocy.

W czasie rozmowy z uczniem - ofiarą należy pamiętać, aby:

- powiedzieć dziecku o swoich intencjach
- okazać ciepło i akceptację
- wczuć się w stan emocjonalny ucznia
- dostosować się do sposobu mówienia, siedzenia dziecka
- aktywnie, uważnie słuchać
- zadawać pytania ułatwiające prowadzenie rozmowy
- unikać zbyt wielu dociekliwych pytań
- zapewnić czas na udzielenie odpowiedzi, nie ponaglać ucznia
- nie oceniać dziecka
- nie podważać jego wypowiedzi
- pomagać wychowankowi nazywać uczucia
- nie mówić za dziecko
- przypomnieć dziecku prawa, które go chronią
- ukazać uczniowi jego mocną stronę
- docenić odwagę wychowanka, gdy mówi o bolesnych przeżyciach

- uszanować jego odmowę i lęk, kiedy nie wskazuje sprawców
- poinformować dziecko o wszystkim co zamierzamy zrobić w tej sytuacji
- zachęcić do współpracy z innymi osobami w celu rozwiązania problemu

O występującym problemie powiadamiani są rodzice dziecka będącego w sytuacji zagrożenia. Proponuje się im wsparcie i pomoc ze strony pracowników oraz instytucji w środowisku lokalnym. W każdym przypadku sytuacji zagrożenia, jednym z kroków interwencji jest podjęcie współpracy z rodzicami.

W odniesieniu do rodziców ucznia przejawiającego nieprawidłowe zachowania, będzie to:

- omówienie z rodzicami postawy dziecka
- pozyskanie ich do współpracy
- ustalenie zasad współdziałania oraz sposobu i terminów kontaktowania się
- ustalenie konsekwencji
- jeżeli zostanie wybrana forma kontraktu, to rodzice uczestniczą w jego formułowaniu i podpisaniu

Podsumowaniem interwencji może być podpisanie kontraktu w którym uczestniczą :

- uczeń, jego rodzice, przedstawiciele Rady Pedagogicznej.

Kontrakt zawiera:

- nieakceptowane zachowania
- oczekiwania wobec ucznia
- katalog kar i nagród oraz hierarchę konsekwencji
- terminy ewentualnych zadań
- zasady odzyskiwania przywilejów

Realizacja kontraktu musi być systematycznie monitorowana. Jeżeli kontrakt ma być udostępniony innym pracownikom, muszą o tym wiedzieć rodzice i uczeń. W przypadku nie wywiązania się z kontraktu, podejmowane są dalsze działania zgodnie ze statutem szkoły oraz wynikające z przepisów prawa.

OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ:

Sytuacja kryzysowa jest to zbieg zdarzeń, okoliczności i zachowań, które zakłócają normalny tryb funkcjonowania państwa, społeczności, jednostki. Zdarzenia te następują nagle i nieoczekiwanie.

W kontekście funkcjonowania szkoły, sytuacja kryzysowa oznacza, że w związku zaistnieniem incydentu krytycznego na terenie szkoły lub w jej pobliżu, mamy zbyt mało czasu na podjęcie kluczowych decyzji co do zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i personelowi, a zaistniałe zdarzenie skupia uwagę mediów i społeczności lokalnej, co stanowi utrudnienie lub zagrożenie dla funkcjonowania instytucji. Sytuacja kryzysowa nie jest sprawą wyłącznie szkoły. W jej rozwój jak też rozwiązywanie zaangażowane są różnorodne podmioty jak: służby porządkowe, Policja, Straż Pożarna, służby medyczne, media, prawnicy, rodzice, nauczyciele, administracja szkoły, rodziny i przyjaciele ofiar, wreszcie sami uczniowie i ogół opinii publicznej.

Reagowanie na kryzys

Zbieranie informacji

Zespół kryzysowy powinien zadbać o identyfikację źródeł rzetelnych informacji. Należy odpowiedzieć sobie na pytania: co się w ogóle stało, gdzie znajduje się źródło incydentu, jakie osoby są zaangażowane w zdarzenie? Informacje należy sprawdzać kilkakrotnie, szczególnie, jeśli pochodzą one od zdenerwowanych rodziców, uczniów lub osób postronnych. Należy polegać na faktach, nie na domysłach. Obiektywnymi źródłami informacji są np. w przypadku samobójstwa czy zabójstwa informacje przekazane od policji, lekarza medycyny sądowej. Jeśli z oceny wstępnej wynika, że istnieje zagrożenie zdrowia i życia, dyrekcja szkoły musi powiadomić policję, ewentualnie inne służby (np. straż pożarną). Jednak interwencja służb zwykle ogranicza się do usunięcia bezpośredniego zagrożenia. Później szkoła musi uporać się z konsekwencjami zdarzenia.

Ocena rozmiaru zdarzenia

Po rozpoznaniu rodzaju zdarzenia konieczne jest zorganizowanie spotkania zespołu reagowania kryzysowego. Na spotkaniu powinny zostać omówione kwestie konsekwencji zdarzenia dla funkcjonowania uczniów, personelu oraz szkoły jako całości. Należy odpowiedzieć sobie na pytania jaki wpływ może mieć bezpośrednia

ofiara/ofiary kryzysu na funkcjonowanie społeczności szkolnej. Warto dokonać rozpoznania, w jakim stopniu należy zmobilizować do działania personel szkoły i czy będzie konieczna pomoc specjalistów z zewnątrz, np. psychologów.

Identyfikacja osób potrzebujących pomocy:

Na tym etapie należy określić, jakie osoby potrzebują natychmiastowej pomocy. Powinna być ona udzielana zgodnie z hierarchią potrzeb, to znaczy najpierw zapewniamy bezpieczeństwo, izolując od źródeł potencjalnego stresu. Kolejną sprawą jest zapewnienie opieki medycznej, wypoczynku i jedzenia lub picia. Dopiero po zaspokojeniu potrzeb podstawowych można myśleć o profesjonalnej interwencji psychologicznej. Po ewentualnej interwencji służb porządkowych lub pogotowia ratunkowego szkolny zespół interweniujący powinien sporządzić listę osób, które potrzebują pomocy zarówno medycznej jak i psychologicznej. Przy określaniu, kto potrzebuje pomocy należy stosować co najmniej dwustopniową hierarchię. Pierwsze będą osoby wymagające natychmiastowej opieki medycznej i psychologicznej (ofiary ranne, będące w szoku). Drugą turę stanowią osoby nie posiadające widocznych obrażeń, zachowujące się głośno, roszczeniowo. Kwalifikacja ofiar do kontaktu z psychologiem nie należy wyłącznie do zespołu kryzysowego. Należy obserwować wszystkich uczniów, aby sprawdzić, czy nie pojawiają się wśród nich zachowania wskazujące na nieadekwatne przeżywanie sytuacji krytycznej. Ponadto trzeba pamiętać, że zdarzenie traumatyczne będące przyczyną sytuacji kryzysowej, nie dotyczy wyłącznie ofiar, które doznały bezpośrednich obrażeń fizycznych lub psychicznych.

Rodzice powinni otrzymać zwięzłe informacje o rodzaju zdarzenia oraz wiedzieć, pod jakie numery telefonów mogą zadzwonić, aby dowiedzieć się o stan zdrowia najbliższych. Powinni także otrzymać informacje na temat możliwych objawów silnego stresu, jakie wystąpiły lub mogą wystąpić u dzieci (jest to w dużej mierze zadanie dla psychologów).

Pomoc psychologiczna

Zadaniem psychologów zaangażowanych w redukcję skutków sytuacji kryzysowej jest nawiązanie kontaktu z osobami dotkniętymi kryzysem, niezależnie od subiektywnego poczucia dyrekcji szkoły na temat stopnia tego uczestnictwa. Psycholog dokonuje rozpoznania obszaru problemu i dostarcza wsparcia. W większości sytuacji

wsparcie jest zapewniane poprzez mobilizację naturalnych źródeł pomocy – osób bliskich, rodziny, nauczycieli i dyrekcji. Podstawowa pomoc psychologiczna obejmuje także zapewnienie, że uczeń zostanie wysłuchany z uwagą i szacunkiem i będzie mógł rozładować narastające negatywne emocje.

Debriefing jest to ustrukturalizowane spotkanie, którego celem jest wymiana doświadczeń związanych ze zdarzeniem, normalizacja reakcji na zdarzenie traumatyczne, mobilizacja indywidualnych zasobów i umiejętności radzenia sobie ze skutkami zdarzenia, udzielenie informacji na temat dostępnych źródeł wsparcia. W procedurze debriefingu powinny wziąć:

- wszystkie osoby uczestniczące w zdarzeniu (tzw. bezpośrednio ofiary traumas),
- osoby, na które zdarzenie, mimo że w nim nie uczestniczyły, wywarło silny wpływ, zasadą jest, że w debriefingu nie biorą udziału osoby, które nie były bezpośrednio zaangażowane w zdarzenie,
- nauczyciel lub dyrektor szkoły pośrednio zaangażowany w zdarzenie może wziąć udział w debriefingu jedynie za zgodą wszystkich uczestników spotkania. Jeśli grupa nie wyrazi zgody na jego uczestnictwo, można zaproponować mu sesję indywidualną.

Proces interwencji kryzysowej:

Interwencja kryzysowa nie jest i nie może być epizodycznym spotkaniem z psychologiem. Jest to proces, na który składa się ocena zdarzenia, udzielanie wsparcia, towarzyszenie osobie w przeżywaniu kryzysu i monitorowanie stanu psychicznego w okresie nawet do roku po zdarzeniu i później.

Nie powinno się wymagać zbyt wiele od uczniów pozostających pod wpływem silnego stresu po zdarzeniu traumatycznym. Wszyscy uczniowie powinni brać udział w pogrzebie lub spotkaniach dotyczących zmarłego, zaś nauczyciele i wychowawcy powinni rozmawiać o swoich emocjach z uczniami. Warto także zorganizować zajęcia po lekcjach, aby uczniowie mieli możliwość przepracowania żalu i rozładowania silnych emocji. Szkoła powinna zapewnić uczniom pomoc psychologiczną.

1. PROCEDURA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA

- Systematyczne kontrolowanie sali lekcyjnych oraz miejsc, w których odbywają się zajęcia.
- Planowanie i realizowanie procesu dydaktyczno – wychowawczo - opiekuńczego zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami bezpieczeństwa przyjętymi w szkole.
- Bezwzględne przestrzeganie zasady zapewniania opieki pedagogicznej przez cały czas trwania lekcji.
- Przestrzeganie zasady nie pozostawiania w klasach podczas przerw uczniów bez opieki.
- Przestrzeganie regulaminu dyżurów.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA W SYTUACJI WYPADKU DZIECKA W SZKOLE

- Nauczyciel udziela pierwszej pomocy.
- Pracownik Szkoły, który otrzymał wiadomość o wypadku ucznia lub był jego świadkiem: niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, tzn. sprowadza fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udziela poszkodowanemu pierwszej pomocy; nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia; niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
- Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – przywołuje innego nauczyciela np. uczącego w najbliższej sali i prosi o nadzór nad swoimi uczniami.
- Nauczyciel zawiadamia o zaistniałej sytuacji rodziców i dyrektora. O każdym wypadku nauczyciel, pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku, powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku elektronicznym, podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.
- Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel lub dyrektor powiadamiając rodzica o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wezwania pogotowia; potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica; godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.

- Dziecko musi zostać odebrane przez rodzica, a dopóki rodzic się nie zgłosi, opiekę nad dzieckiem sprawuje nauczyciel. Nie można dziecka, które uległo lekkiemu wypadkowi wypuścić samego ze szkoły, nawet, gdy skończyło lekcje.
- Uczeń (przy lekkich przypadkach) może pozostać w szkole tylko na wyraźne życzenie rodzica.
- Nauczyciel wyjaśnia okoliczności wypadku.
- Nauczyciel (pracownik szkoły) ustala jak najbardziej szczegółowo okoliczności wypadku i sporządza protokół wypadku zawierający min.: czas zajścia wypadku, miejsce, opis sytuacji, świadków.
- Nauczyciel dba o kontakt z rodzicami poszkodowanego dziecka, w celu wyjaśnienia przyczyn wypadku i poznania stanu zdrowia dziecka.

Postępowanie dyrektora:

- W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel lub dyrektor Szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.
- O każdym groźnym wypadku dyrektor Szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i współpracującego ze Szkołą pracownika służby BHP.
- O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor Szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
- O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor Szkoły zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
- Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone.
- Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem Szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
- Dyrektor szkoły powołuje członków zespołu powypadkowego: w skład zespołu wchodzi współpracujący ze szkołą pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracownik szkoły, przeszkolony w zakresie bhp, jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby bhp, to w jego skład wchodzi dyrektor szkoły oraz pracownik szkoły, przeszkolony w zakresie bhp, w składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora

oświaty.

- Przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.
- Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową:
 - przesłuchuje poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy/ pedagoga szkolnego),
 - sporządza protokół przesłuchania ,
 - przesłuchuje świadków wypadku i sporządza protokoły przesłuchania;
 - jeżeli świadkami są uczniowie – przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia – świadka i jego rodziców,
 - sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku,
 - uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek,
 - uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku,
 - sporządza protokół powypadkowy,
 - protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.
 - w sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, odnotowywane w protokole powypadkowym,
 - przewodniczący zespołu poucza osoby reprezentujące poszkodowanego o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego,
 - z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się rodziców (opiekunów prawnych) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają ten fakt podpisem w protokole,
 - protokół doręcza się rodzicom (opiekunom prawnym) poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają to podpisem w protokole,
 - organowi prowadzącemu i kuratorowi oświaty protokół powypadkowy doręcza się na ich wniosek,
 - jeden egzemplarz protokołu powypadkowego pozostaje w szkole,

- w ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu),
- zastrzeżenia składa się ustnie do protokołu powypadkowego lub na piśmie przewodniczącemu zespołu,
- po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.
- Dyrektor szkoły omawia z pracownikami szkoły okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobieżenia im.
- Dyrektor Szkoły prowadzi rejestr wypadków.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZŁEGO SAMOPOCZUCIA

- Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o złym samopoczuciu ucznia:
 - zapewnia uczniowi opiekę,
 - doprowadza go do pielęgniarki szkolnej lub sekretariatu i powiadamia rodziców o fakcie złego samopoczucia.
- Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą:
 - czeka do zakończenia lekcji lub powiadamia pielęgniarkę szkolną lub sekretariat o fakcie złego samopoczucia ucznia, wskazując konieczność powiadomienia rodziców;
- Podczas rozmowy z rodzicem należy ustalić:
 - potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica,
 - potrzebę wezwania pogotowia,
 - godzinę odbioru dziecka ze szkoły w danym dniu.
- Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZWALNIANIA UCZNIÓW Z ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

- Zwolnienie z zajęć odbywa się na prośbę rodzica lub innej osoby uprawnionej. Prośba może być w formie osobistej lub pisemnej.
- Zwolnienie (jeżeli jest w formie pisemnej) powinno być wpisane do dziennika

elektronicznego.

- Zwolnienie musi być czytelnie podpisane przez rodzica ucznia lub inną uprawnioną osobę.
- Ucznia zwalnia wychowawca, a w przypadku jego nieobecności, nauczyciel prowadzący lekcję, z której uczeń chce się zwolnić.
- Wychowawca (w przypadku jego nieobecności nauczyciel prowadzący lekcję) dokonuje zwolnienia, wpisując uczniowi nieobecność usprawiedliwioną.
- Jeżeli nauczyciel uczący na danej lekcji odbiera pisemną prośbę rodziców o zwolnieniu ucznia z lekcji, podpisuje się na odwrocie zwolnienia i przekazuje zwolnienie wychowawcy.
- Zapis w dzienniku: zwolniony

5. PROCEDURA DOTYCZĄCA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UCIECZKI UCZNIĄ Z LEKCJI

- Na początku każdej lekcji należy sprawdzić listę obecności i udokumentować ten fakt w dzienniku lekcyjnym.
- Odnotować w dzienniku każdą nieobecność ucznia na prowadzonych zajęciach.
- Zgłosić wychowawcy klasy przypadek ucieczki ucznia z określonych zajęć dydaktycznych.
- Wychowawca niezwłocznie powiadamia rodziców ucznia o ucieczce z lekcji.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU SPÓŹNIENIA UCZNIĄ NA LEKCJE

- Obowiązkiem każdego nauczyciela na wszystkich zajęciach edukacyjnych jest rozpoczęcie lekcji od sprawdzenia obecności. Każda nieobecność ucznia, jak i spóźnienie powinny być odnotowane w dzienniku lekcyjnym.
- Spóźnienie może usprawiedliwić tylko nauczyciel prowadzący daną lekcję.
- Spóźnienie wpisuje się do 15 minut od rozpoczęcia zajęć.

7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU USPRAWIEDLIWIANIA NIEOBECNOŚCI

- Usprawiedliwienie jest możliwe w formie pisemnej lub w formie elektronicznej (wiadomość od rodzica w dzienniku elektronicznym), w ciągu 7 dni od dnia powrotu do szkoły.

- Powinno ono zawierać:
 - ogólną przyczynę nieobecności (np. z powodów rodzinnych, złego samopoczucia),
 - podpis rodzica lub innej osoby uprawnionej.
- Usprawiedliwienie w formie pisemnej musi być czytelnie podpisane przez rodzica ucznia lub inną uprawnioną osobę.
- Honorowane są usprawiedliwienia tylko od prawnych opiekunów. W przypadku czasowej nieobecności prawnych opiekunów, są oni zobowiązani zgłosić się do wychowawcy i poinformować (w formie pisemnej) o tymczasowym opiece dziecka.
- Usprawiedliwienia niespełniające powyższych warunków lub będące w sprzeczności ze stanem faktycznym nie będą uwzględniane.
- W przypadku stwierdzenia godzin nieusprawiedliwionych wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i ustala warunki poprawy frekwencji. Jeżeli frekwencja nie ulegnie poprawie wychowawca spisuje kontrakt z rodzicem i uczniem, obejmuje wychowanka szczególnym nadzorem oraz przekazuje do pedagoga informację o realizacji kontraktu.

8. PROCEDURA ZAZNACZANIA NIEOBECNOŚCI UCZNIĄ, ZWIĄZANEJ Z UCZESTNICTWEM W INNYCH ZAJĘCIACH, typu: konkursy, zawody sportowe, itp.

- Nauczyciel zwalniający ucznia ma obowiązek przedstawić listę zwolnionych uczniów.
- W dzienniku lekcyjnym nauczyciel prowadzący lekcję zaznacza – Konkurs/Zawody
- Uczeń zwolniony z danej lekcji, w związku z konkursami, zawodami sportowymi, występami artystycznymi, jest zobowiązany do nadrobienia zaległości.

9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU WAGARÓW UCZNIĄ

- W sytuacji, gdy wychowawca lub nauczyciel podejrzewa, że uczeń jest nieobecny w szkole z powodu wagarów:
 - Nauczyciel natychmiast kontaktuje się z wychowawcą.
 - Wychowawca natychmiast kontaktuje się z rodzicem.

- Jeżeli podejrzenia się potwierdziły, po przyjściu ucznia do szkoły wychowawca przeprowadza z nim rozmowę wychowawczą.
- W razie potrzeby zgłasza tę sprawę pedagogowi, który przeprowadza z uczniem rozmowę motywującą, spisuje kontrakt lub podejmuje inne środki oddziaływania wychowawczego.
- Jeżeli ww. działania są nieskuteczne, uczeń otrzymuje upomnienie wychowawcy na forum klasy.
- Jeżeli ww. działania są nieskuteczne, uczeń otrzymuje naganę dyrektora na forum klasy lub szkoły.
- Jeżeli uczeń nadal uporczywie wagaruje dyrektor zgłasza ten fakt do Sądu Rodzinnego i Nieletnich z uwagi na zagrożenie demoralizacją.

10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY PRZEZ UCZNIĄ W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH LUB ZORGANIZOWANYCH WYJAZDÓW SZKOLNYCH

- Samowolne opuszczenie szkoły przez ucznia w trakcie trwania zajęć lekcyjnych jest równoznaczne z ucieczką z lekcji (bez możliwości usprawiedliwienia).
- Pracownik szkoły, który stwierdził, że uczeń samowolnie opuścił teren szkoły zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, a jeżeli ten jest nieobecny dyrektorowi szkoły.
- Fakt ten jest odnotowany poprzez wpis negatywnej uwagi w dzienniku elektronicznym.
- Ww. osoby niezwłocznie zawiadamiają rodziców i umawiają się na rozmowę.
- Z uczniem przeprowadzana jest rozmowa ostrzegawcza w obecności rodzica.
- Jeżeli podobna sytuacja powtórzy się uczeń otrzymuje upomnienie wychowawcy, a następnie naganę dyrektora.
- Jeżeli uczeń nadal uporczywie opuszcza szkołę w czasie lekcji dyrektor zgłasza ten fakt do Sądu Rodzinnego i Nieletnich z uwagi na zagrożenie demoralizacją.

11. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZBIOROWEJ UCIECZKI Z LEKCJI

- Adnotacja w dzienniku (temat niezrealizowany, klasa nieobecna).
- Nauczyciel powiadamia o ucieczce klasy wychowawcę i dyrektora szkoły.
- Nieobecność pozostaje nieusprawiedliwiona i ma wpływ na ocenę zachowania.
- Klasa zostaje ukarana zakazem udziału w imprezach szkolnych (dyskoteki,

wyjścia do kina, ogniska, wycieczki) w danym okresie.

12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEREALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO PRZEZ UCZNIĄ

- Procedurę wprowadza się, jeżeli uczeń opuścił ogółem co najmniej 50 procent zajęć w miesiącu, (liczone od pierwszego dnia absencji).
- Wychowawca telefonicznie lub w razie potrzeby pisemnie powiadamia rodziców lub opiekunów prawnych; zaprasza do współpracy nad rozwiązaniem problemu.
- Wychowawca przeprowadza rozmowę z dzieckiem i rodzicami, rozmowę dokumentuje, ewentualnie spisuje kontrakt.
- Jeżeli uczeń nadal nie realizuje obowiązku i brak jest współpracy ze strony rodzica, wychowawca zgłasza to pedagogowi szkolnemu, który w porozumieniu z dyrektorem szkoły wystawia rodzicom upomnienie dyrektora dotyczące realizacji obowiązku szkolnego. W upomnieniu zawarte jest wezwanie do natychmiastowego posłania dziecka do szkoły oraz informacja, że niespełnianie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym. Upomnienie przekazywane jest za pośrednictwem poczty. Przy wysyłce stosuje się druk zwrotnego poświadczenia odbioru.
- W sytuacji, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do Urzędu Miasta Nowego Miasta Lubawskiego (Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna) oraz powiadamia pisemnie sąd rodzinny – pismo o wgląd w sytuację opiekuńczo-wychowawczą dziecka.

13. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA Z UCZNIEM SPRAWIAJĄCYM TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE

- Nauczyciel – wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.
- Należy podjąć działania wychowawcze zmierzające do rozwiązania problemów szkolnych ucznia:
 - Pedagog szkolny przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych i emocjonalnych uczniów.
 - Nauczyciel informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej

współpracy.

- Wychowawca występuje do rodzica o zgodę na przeprowadzenie badań w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.
- W przypadku braku zgody rodzica na przeprowadzenie badań w poradni, gdy zachowanie ucznia może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
- Zaistniałe sytuacje, podjęte kroki i ich efekty należy omówić na spotkaniach zespołu wychowawczego, ewentualnie Rady Pedagogicznej.

14. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNI

- Nauczyciel, który zauważy zachowanie agresywne ucznia lub zostanie o nim poinformowany zgłasza ten fakt wychowawcy klasy lub pedagogowi.
- W przypadkach, gdy agresja skierowana jest na przedmioty, które w jej wyniku uległy zniszczeniu, wychowawca (pedagog) wraz z uczniem ustala, w jaki sposób uczeń może naprawić (zminimalizować) efekty swojego działania. O zajściu jest informowany dyrektor szkoły.
- W przypadku, gdy agresja skierowana jest przeciwko drugiemu człowiekowi wychowawca (pedagog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- Szczególną opieką pedagoga szkolnego i wychowawcy klasy otoczona zostaje ofiara zajścia. Otrzymuje wsparcie psychologiczne, a rodzice otrzymują informację o możliwości dochodzenia praw poprzez indywidualne zgłoszenie zajścia na Policji.
- Sprawca zajścia ma możliwość wyjaśnienia powodów swego zachowania i uzyskania pełnej informacji dotyczącej jego sytuacji. Jego pośrednikami mogą być: wychowawca klasy, pedagog szkolny.
- O udziale uczniów w zajściu, uzyskanych wyjaśnieniach i podjętych przez szkołę krokach informowani są rodzice, w możliwie najkrótszym czasie. W zależności od sytuacji podjęcie przez szkołę stosownych działań:
 - rozmowa wychowawcy z rodzicem i uczniem w obecności pedagoga szkolnego

- zobowiązanie rodzica do szczególnego nadzoru np. poprzez kontrakt
- podjęcie przez ucznia stosownej terapii w celu radzenia sobie z agresją
- udzielenie upomnienia wychowawcy
- udzielenie nagany dyrektora
- powiadomienie policji
- powiadomienie Sadu Rodzinnego
- Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego otrzymuje uwagę wpisaną do dziennika elektronicznego.
- W klasach, gdzie występują powtarzające się zjawiska agresji fizycznej i psychicznej wychowawca przeprowadza na godzinie wychowawczej zajęcia na temat sposobów radzenia sobie z agresją.
- W poważnych przypadkach obowiązują procedury postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego.
- Szkoła bierze udział w wyjaśnianiu spraw z udziałem uczniów, dziejących się poza jej terenem, po otrzymaniu prośby uczniów lub rodziców pomoc.

15. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NARUSZENIA PRZEZ UCZNIĄ GODNOŚCI NAUCZYCIELA LUB INNEGO PRACOWNIKA SZKOŁY

Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły uznajemy:

- Lekceważące i obraźliwe zachowanie wobec nich wyrażone w słowach lub gestach
- Prowokacje pod adresem w/w osób wyrażone w słowach lub gestach
- Nagrywanie lub fotografowanie w/w osób bez ich wiedzy i zgody
- Naruszenie ich prywatności i własności prywatnej
- Użycie wobec nich przemocy fizycznej i psychicznej
- Naruszenie ich nietykalności osobistej

W przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, nauczyciel lub inny pracownik ma **obowiązek niezwłocznego zgłoszenia powyższego faktu do dyrektora szkoły.**

- Powiadomienie i wezwanie do szkoły rodziców (opiekunów ucznia).
- Poinformowanie policji przez dyrektora szkoły lub nauczyciela doświadczającego naruszenia jego godności po wcześniejszym zgłoszeniu dyrektorowi szkoły.

- Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicem w obecności pedagoga szkolnego.
- Uczeń zostaje ukarany naganą dyrektora za naruszenie godności nauczyciela w trakcie wykonywania przez niego czynności służbowych.
- W przypadku, kiedy zastosowane działania nie przynoszą efektu, szkoła kieruje wnioskiem do Kuratora Oświaty o karne przeniesienie ucznia do innej szkoły, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

16. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POSIADANIA NIEBEZPIECZNYCH PRZEDMIOTÓW, typu: kij bejsbolowy, nóż, kastet, siekiera, przedmioty przypominające broń palną, gaz, itd. w szkole

- Jeżeli substancja lub przedmiot może spowodować powszechne zagrożenie, ewakuować szkołę wg przyjętych procedur.
- Jeżeli substancja lub przedmiot stanowi istotne zagrożenie dla życia lub zdrowia (np. broń), należy je odebrać.
- Jeżeli odebranie wymaga przeszukania, odizolować dziecko, sprawować nad nim pieczę i wezwać Policję (nr 997; pracownik oświaty nie ma prawa dokonać przeszukania; prawo takie posiada między innymi Policja).
- W uzasadnionych przypadkach wezwać Policję, pogotowie ratunkowe lub inne służby specjalistyczne (np. pogotowie gazowe, energetyczne, wodociągowe, Straż Pożarną).
- Powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
- Powiadomić rodziców/prawnych opiekunów sprawców i ofiar (do czasu przyjazdu rodziców/prawnych opiekunów lub Policji, pieczę nad dzieckiem sprawuje nauczyciel).
- Po ewentualnym przyjeździe Policji dostosować się do poleceń funkcjonariuszy.

17. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU DEWASTACJI MIENIA SZKOLNEGO ORAZ DZIAŁANIA NA SZKODĘ DRUGIEJ OSOBY

- Ustalenie sprawcy przez nauczyciela lub innego pracownika szkoły.
- Poinformowanie wychowawcy, w szczególnych przypadkach pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
- W przypadkach umyślnego zniszczenia mienia szkolnego lub mienia innej osoby, rodzice ucznia zobowiązani są do pokrycia kosztów tej szkody.

- O sposobie naprawienia zniszczonego mienia szkolnego decyduje dyrektor szkoły.
- W zależności od sytuacji uczeń zostaje ukarany zgodnie ze Statutem Szkoły
 - upomnieniem wychowawcy
 - naganą dyrektora
- W sytuacji, kiedy zastosowane wobec ucznia środki okazują się nieskuteczne, dyrektor szkoły występuje do Sadu Rodzinnego o wszczęcie postępowania przeciwko demoralizacji.

18. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, GDY PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY JEST UCZEŃ ZNAJDUJĄCY SIĘ POD WPŁYWEM NARKOTYKÓW LUB DOPALACZY

- Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę i dyrektora szkoły i pedagoga szkolnego.
- Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego. Stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- Uczeń nie może pozostawać bez opieki – powinna zająć się nim pielęgniarka lub osoba przeszkolona w udzielaniu pierwszej pomocy, która udziela pomocy medycznej.
- W miarę możliwości ustalić, jaką substancję dziecko zażyło, w jakiej ilości, kiedy i który raz się to zdarzyło oraz jakie jest jej źródło pochodzenia.
- Wezwać pogotowie ratunkowe (nr 999) i podać ustalone informacje.
- Telefonicznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych; zaprosić do współpracy nad rozwiązaniem problemu.
- Dyrektor szkoły powiadamia policję i podaje ustalone informacje - (o dalszym postępowaniu wobec dziecka decyduje lekarz, nie rodzic, nauczyciel ani policja; do czasu ewentualnego przyjazdu rodziców pieczę nad dzieckiem sprawuje nauczyciel).
- Współpracować z policją, która podejmuje dalsze czynności i ewentualnie kieruje materiały do sądu rodzinnego.
- W dalszym etapie wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami i uczniem w obecności pedagoga szkolnego. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego

nadzoru nad dzieckiem.

- Pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy pedagogiczno-psychologicznej dotyczącej uzależnień.
- Uczeń zostaje ukarany naganą dyrektora.
- Dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny o pogłębiającej się demoralizacji ucznia, jeżeli sytuacja się powtarza, a deklarowana współpraca rodziców nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

19. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, GDY ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK

- Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który powiadamia policję.
- Zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz przed ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji.
- Wszelkie substancje rozlane lub rozsypane należy odgrodzić i zabezpieczyć przed rozniesieniem, np. na podszwach obuwia.
- Czekając na przyjazd policji i nie podejmując żadnych działań związanych z próbą dostarczenia zabezpieczonej substancji na najbliższy posterunek, pamiętając, że zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii „Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.
- Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

20. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA, GDY PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK

- Odizolowuje ucznia poprzez umieszczenie go w oddzielnym pomieszczeniu. Nauczyciel powinien dołożyć wszelkich starań, aby uczeń nie mógł pozbyć się substancji.
- Powiadamia o swoich podejrzeniach dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
- Dyrektor szkoły powiadamia Policję.
- W obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) żąda okazania

zawartości kieszeni i plecaka oraz ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją i jej wydania. W celu wprowadzenia atmosfery współpracy, o obecność można poprosić wychowawcę lub nauczyciela, do którego uczeń ma zaufanie. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie dokonać przeszukania odzieży ani teczki ucznia.

- Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, należy ją zabezpieczyć i czekać na przyjazd policji. Nauczyciel nie podejmuje żadnych działań związanych z dostarczeniem zabezpieczonej substancji na najbliższy posterunek, pamiętając, że zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii „Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.
- Jeżeli uczeń odmawia współpracy, należy czekać na policję, które dokona przeszukania.
- Wyznaczona przez dyrektora osoba próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję.
- Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
- Nauczyciel, wychowawca lub pedagog niezwłocznie powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców lub opiekunów ucznia.

W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły uczeń handluje narkotykami lub dopalaczami, powinien podjąć następujące kroki:

- Powiadamia o swoich podejrzeniach dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
- Dyrektor szkoły powiadamia Policję.

21. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU

- Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy, dyrektora szkoły i pedagoga.
- Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego. Stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- Uczeń nie może pozostawać bez opieki – powinna zająć się nim pielęgniarka lub

osoba przeszkolona w udzielaniu pierwszej pomocy.

- W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia wzywa pogotowie ratunkowe.
- Zawiadamia o fakcie rodziców lub opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły (osoba sprawująca opiekę, wychowawca lub pedagog).
- Dyrektor szkoły powiadamia policję.
- Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami i uczniem w obecności pedagoga szkolnego. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
- Pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy pedagogiczno-psychologicznej dotyczącej uzależnień.
- Uczeń zostaje ukarany nagana dyrektora za rażące naruszenie Statutu Szkoły.
- W sytuacji powtórzenia incydentu, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny o pogłębiającej się demoralizacji ucznia.

22. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE ALKOHOL

- Odizolowuje ucznia poprzez umieszczenie go w oddzielnym pomieszczeniu.
- Powiadamia o swoich podejrzeniach dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
- Dyrektor szkoły powiadamia policję.
- W obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) żąda okazania zawartości kieszeni i plecaka oraz ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją i jej wydania. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie dokonać przeszukania odzieży ani plecaka ucznia.
- Poinformowanie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i wezwanie ich do szkoły.
- Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, dyrektor szkoły po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest przekazać ją policji.
- Wychowawca przeprowadza rozmowę z rodzicami i uczniem w obecności pedagoga szkolnego. Zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Uczeń zostaje ukarany nagana dyrektora.

23. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU PALENIA LUB POSIADANIA PAPIEROSÓW, W TYM E-PAPIEROSÓW PRZEZ UCZNIĄ

- Ustalenie personaliów ucznia przez nauczyciela lub innego pracownika szkoły.
- Powiadomienie wychowawcy.
- Wychowawca przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem w obecności rodzica (prawnego opiekuna), w trakcie której informuje ucznia o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia przez osoby niepełnoletnie.
- W przypadku kiedy uczeń po raz pierwszy został przyłapany na paleniu papierosów zostaje ukarany upomnieniem wychowawcy.
- Jeżeli działania podjęte przez wychowawcę nie przynoszą efektu, w przypadku powtórzenia się incydentu palenia papierosów, uczeń zostaje ukarany naganą dyrektora.

24. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU FAŁSZOWANIA DOKUMENTACJI SZKOLNEJ

- Dokonywanie wpisów w dziennikach lekcyjnych (wpisywanie, poprawianie, usuwanie ocen, usprawiedliwianie nieobecności)
- Fałszowanie usprawiedliwień, zwolnień, deklaracji zgody rodziców itp.
- Poinformowanie wychowawcy klasy.
- Ustalenie sprawcy fałszerstwa przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego.
- Wezwanie do szkoły rodziców ucznia i powiadomienie ich o zaistniałej sytuacji. Wychowawca klasy spisuje kontrakt z rodzicem (opiekunem prawnym) i obejmuje ucznia szczególnym nadzorem.
- Uczeń, który dopuścił się fałszerstwa dokumentacji szkolnej, zostaje ukarany zgodnie ze Statutem Szkoły - upomnieniem/naganą dyrektora szkoły.
- W sytuacji powtórzenia incydentu dyrektor szkoły występuje do sadu Rodzinnego o wszczęcie postępowania przeciwko demoralizacji.

25. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZAJŚĆ NOSZĄCYCH ZNAMIONA PRZESTĘPSTWA, typu: bójki kilku osób, pobicia, uderzenia, naruszenia nietykalności cielesnej dziecka przez rówieśników lub dorosłych, kradzieże (w tym włamanie oraz kradzież z udziałem przemocy lub groźbą przemocy), znęcanie psychiczne, zastraszanie, zmuszanie do

określonego zachowania, groźby, w tym użycia nauczycielowi lub innym osobom (w tym przy wykorzystaniu Internetu lub innych mediów,) zniszczenie mienia, wandalizm, posiadanie, udzielanie, propagowanie i rozprowadzanie narkotyków lub innych środków psychoaktywnych, udzielanie (w tym sprzedaż) alkoholu dziecku oraz rozpijanie, sprzedaż wyrobów tytoniowych dziecku, fałszowanie dokumentów, w tym dokumentów szkolnych (np. dziennika, legitymacji szkolnej, zaświadczenia lekarskiego, faktur)

- Zapewnić bezpieczeństwo uczestnikom poprzez odizolowanie (w miarę możliwości ująć sprawców; oddzielić poszczególnych sprawców od siebie i od ofiar; zachować dyskrecję, zabezpieczyć ślady zdarzenia i ewentualne przedmioty związane ze zdarzeniem).
- W uzasadnionych przypadkach udzielić pierwszej pomocy.
- W uzasadnionych przypadkach wezwać pogotowie ratunkowe (nr 999) lub inne służby specjalistyczne (np. pogotowie gazowe, energetyczne, wodociągowe, Straż Pożarną).
- W przypadku kradzieży podjąć próbę odzyskania utraconego mienia.
- W przypadku narkotyków lub innych środków psychoaktywnych zabezpieczyć środki: nie dotykać ewentualnie przenieść w bezpieczne miejsce, zabezpieczyć przed dostępem innych osób (pracownik oświaty nie ma prawa dokonać przeszukania; prawo takie posiada między innymi Policja).
- Powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję szkoły.
- Powiadomić policję (nr 997 lub rejonowy komisariat) lub w przypadku wykroczeń (sprzedaż papierosów) Straż Miejską (nr 986).
- Powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów sprawców i ofiar (do czasu przyjazdu rodziców/prawnych opiekunów lub policji, pieczę nad dzieckiem sprawuje nauczyciel; po przyjeździe policji dostosować się do poleceń funkcjonariuszy).
- Przygotować na przyjazd policji następujące informacje: o zdarzeniu, dane osobowe sprawców i ofiar oraz listy świadków (rozpytanie przez policję sprawców i ofiar jest możliwe bez uczestnictwa ich rodziców i pracowników szkoły).
- Powiadomić rodziców/prawnych opiekunów sprawców i ofiar; w przypadku podejrzenia, iż sprawcą jest jeden z rodziców, rodziców powiadamia policja, a nie szkoła.

- Delikatnie zebrać jak najwięcej informacji od pokrzywdzonego i przekazać je policji (policja nie ma prawa przesłuchać ofiary poniżej 15 roku życia, informacje pozyskane przez nauczyciela są istotnym źródłem wiedzy dla policji, zachować bezwzględną dyskrecję), zapewnić wsparcie psychiczne, rozmowę z ofiarą powinna przeprowadzić osoba tej samej płci.
- Przygotować dokumentację związaną ze zdarzeniem.

26. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZAKŁÓCENIA PRZEZ UCZNIĄ TOKU LEKCJI

Definicja: Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacerowanie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

- Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do dyrektora szkoły.
- Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego obsługującego szkołę. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.
- Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
- Pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.
- Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole- na wniosek pedagoga wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
- Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog powiadamia dyrektora szkoły, wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
- Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach postępować należy według tych procedur.

27. PROCEDURA KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH NA TERENIE SZKOŁY

- Wychowawca informuje uczniów i rodziców na początku roku szkolnego o zakazie korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.
- Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za przyniesione do szkoły przez ucznia wartościowe przedmioty np. telefony komórkowe, odtwarzacze MP3, głośniki itp.
- Zabrania się nagrywania, filmowania i fotografowania sytuacji szkolnych w czasie lekcji i na przerwach bez zgody nauczyciela prowadzącego zajęcia lub nauczyciela dyżurującego na przerwie.
- W czasie lekcji obowiązuje zakaz używania telefonów komórkowych, odtwarzaczy MP3 itp. W/w sprzęt musi być wyłączony i schowany. W przypadku posiadania (w miejscu widocznym) lub używania w/w sprzętu uczeń jest zobowiązany do wyłączenia go i oddania nauczycielowi, a ten przekazuje sprzęt dyrektorowi.
- Dyrektor informuje rodzica o zaistniałej sytuacji i oddaje sprzęt rodzicowi lub opiekunowi prawnemu.
- Rodzice zobowiązani są do osobistego odebrania zdeponowanych urządzeń
- W przypadku, gdy uczeń nie chce oddać telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego, nauczyciel informuje o tym fakcie wychowawcę klasy lub gdy jest on nieobecny pedagoga szkolnego.
- Wychowawca ma obowiązek poinformować telefonicznie o tym fakcie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i wspólnie ustalić zasady oddziaływania wychowawczego.

28. PROCEDURA O CYBERPRZEMOCY

- Ustalenie okoliczności zdarzenia:
 - Rodzaj materiału, sposób jego rozpowszechniania, ustalenie sprawcy oraz świadków zdarzenia.
 - Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, należy przekazać informacje wychowawcy klasy, który jest zobowiązany poinformować o fakcie pedagoga szkolnego oraz dyrektora.
 - Pedagog, wychowawca oraz dyrektor wspólnie dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie.

- Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia, sprawców, ofiar oraz odnalezienie ewentualnych świadków.
- Włączenie nauczyciela informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy.

- **Zabezpieczanie dowodów:**

- Wszelkie dowody cyberprzemocy należy odpowiednio zabezpieczyć i zarejestrować.
- Zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz jeśli to możliwe, dane nadawcy-adres użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, adres strony WWW, na której ukazały się szkodliwe treści itp.
- Tak zabezpieczone dowody są materiałem, z którym powinny zapoznać się wszystkie zaangażowane osoby.

- **Identyfikacja sprawcy:**

- Świadomość, że znalezienie miejsca pochodzenia materiału nie zawsze jest równoznaczne z odnalezieniem osoby odpowiedzialnej za działania cyberprzemocy. Sprawcy zazwyczaj ukrywają swoją tożsamość: podszywają się pod innych użytkowników sieci, wykorzystują telefony innych uczniów.
- W identyfikacji sprawcy pomagają rozmowy z innymi uczniami oraz świadkami zdarzenia bądź osobami trzecimi.
- JEŚLI USTALENIE SPRAWCY NIE JEST MOŻLIWE należy skontaktować się z dostawcą usługi. Jest on ustawowo zobowiązany do usunięcia z sieci kompromitujących, obraźliwych bądź krzywdzących materiałów oraz do zablokowania konta. Jednak dane sprawcy nie mogą być udostępnione osobom prywatnym, ani szkole. Aby je pozyskać konieczny jest kontakt z policją.
- W przypadku gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony, operator sieci komórkowej musi podjąć kroki umożliwiające ustalenie danych oraz udostępnienie ich policji. W tym celu należy przekazać informacje o dacie i godzinie rozmowy, bądź nagrania na poczcie głosowej.
- W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a nie udało się ustalić tożsamości sprawcy, należy bezwzględnie skontaktować się z policją. Zgodnie z kodeksem polskiego prawa, które mówi o obowiązku zawiadomiania o przestępstwie (art.304§1 i 2 k.p.k-w przypadku cyberprzemocy przestępstwami ściganymi z urzędu są: włamania, groźby: karalna i bezprawna. Jeśli posiada się wiedzę o

tych przestępstwach należy zawiadomić policję).

- **Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:**

- Jeśli sprawca cyberprzemocy jest nieznany (nie jest uczniem szkoły) należy podjąć wszelkie czynności w celu przerwania aktu cyberprzemocy. Zaczynając od zawiadomienia administratora serwisu (w celu usunięcia krzywdzących materiałów), kończąc na powiadomieniu policji.
- Jeśli sprawca jest znany i jest on uczniem szkoły:
 - ❖ należy przeprowadzić rozmowę w celu ustalenia okoliczności oraz przyczyn zajścia oraz poszukania rozwiązania sytuacji konfliktowej.
 - ❖ uczeń-sprawca powinien otrzymać jasny komunikat, że szkoła nie toleruje żadnych form przemocy.
 - ❖ należy omówić skutki postępowania oraz konsekwencje, które zostaną wobec niego zastosowane
 - ❖ sprawca musi zostać zobligowany do zaprzestania jakichkolwiek form przemocy oraz dosunięcia Internetu krzywdzących materiałów.
 - ❖ w rozmowie ze sprawcą należy zwrócić szczególną uwagę na omówienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary.
 - ❖ w przypadku, gdy w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy przeprowadzić rozmowę ze wszystkimi z osobna, zaczynając od lidera grupy.
 - ❖ nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

- **Powiadomienie rodziców sprawcy:**

- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o zaistniałym zdarzeniu, jego przebiegu oraz powinni zapoznać się z materiałem dowodowym, oraz decyzją dotyczącą dalszego postępowania z dzieckiem, a także o środkach dyscyplinarnych podjętych wobec ich dziecka.
- w miarę możliwości szkoła powinna podjąć próbę współpracy z rodzicami i opracować wspólny plan działania, do którego zobowiązany jest uczeń.

- **Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:**

- praca ze sprawcą powinna opierać się na pomocy uczniowi w zrozumieniu wyrządzonej krzywdy oraz konsekwencji swojego zachowania. Ma ona za zadanie wpłynąć na zmianę postawy i postępowania ucznia, w tym zmienić cele oraz sposób użytkowania nowych technologii.
- w trudnych, uzasadnionych przypadkach można zaproponować rodzicom oraz

uczniowi, poradę specjalisty spoza szkoły bądź udział w programie terapeutycznym.

- **Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec ucznia-sprawcy:**

- trzeba pamiętać, że celem sankcji wobec sprawcy jest przede wszystkim zatrzymanie fali przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi.
- wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy, skrucha, zadośćuczynienie i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości.
- pokazanie innym uczniom, że cyberprzemoc nie jest tolerowana i że szkoła efektywnie reaguje na jej przejawy.
- podejmując decyzję o rodzaju kary trzeba wziąć pod uwagę : rozmiar i rangę szkody, czas trwania prześladowania, determinacje oraz świadomość popełnianego czynu.

- **Działania wobec ofiary cyberprzemocy:**

- Wsparcie psychiczne - ofiara cyberprzemocy musi otrzymać pomoc i wsparcie emocjonalne, musi także zostać zapewniona, iż szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.
- Porada - uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby mógł czuć się bezpiecznie i co musi zrobić by nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
- Monitoring - po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia, by dociec czy przypadkiem sytuacja po ukaraniu sprawców się nie zaogniła. W tym miejscu konieczna jest również współpraca z rodzicami, którzy powinni zostać przygotowani przez pedagoga szkolnego, jak zapewnić bezpieczeństwo i komfort psychiczny poszkodowanemu. W szczególnie agresywnych przypadkach cyberprzemocy, powinno się zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty.
- w sytuacji gdy przypadek cyberprzemocy wymaga założenia sprawy sądowej, szkoła powinna powiadomić o takiej ewentualności rodziców ofiary oraz ucznia.

- **Ochrona świadków cyberprzemocy**

- Ważne, by w wyniku interwencji świadkowie nie zostali narażeni na działania odwetowe ze strony sprawcy.
- Postępowanie interwencyjne wymaga od pedagogów wyjaśniających sprawę,

dyskrecji i poufnego postępowania.

- Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą ani upublicznianie jego udziału w sprawie.

- **Sporządzanie dokumentacji z zajęcia:**

- Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą poszkodowanym i jego opiekunami, a także ze świadkami zdarzenia.
- Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, dane personalne osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
- Jeśli rozmowa przebiegała w obecności wychowawcy (będącego w tym przypadku świadkiem) powinien on również podpisać sporządzoną notatkę.
- Jeżeli zostały odnalezione i zabezpieczone dowody cyberprzemocy (wydruki, opisy smsów itp.), należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej.

- **Powiadomienie sądu rodzinnego:**

- Jeżeli zaistniałego przypadku cyberprzemocy nie można rozwiązać przy użyciu środków wychowawczych jakimi dysponuje szkoła, sprawę należy przekierować, zgłaszając ją do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się w szkole, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, zwłaszcza jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
- W przypadkach szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji i do sądu rodzinnego.

29. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI POWZIĘCIA PODEJRZENIA O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE UCZNIĄ

- Dyrektor realizując zadania wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, wyznacza na terenie szkoły osobę koordynującą działania w tym zakresie – pedagoga szkolnego.
- Każdy pracownik szkoły jest zobowiązany do zgłoszenia wychowawcy klasy lub bezpośrednio wskazanej przez dyrektora szkoły osobie, podejrzenia dotyczącego

stosowania przemocy w rodzinie ucznia – przy zgłoszeniu należy sporządzić notatkę służbową.

- Do podstawowych zadań szkoły w ramach procedury należy:
 - diagnoza sytuacji i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności dzieci;
 - zapewnienie i zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia w/w osoby;
 - udzielenie kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia w rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- Pedagog przeprowadza z dzieckiem rozmowę wyjaśniającą i sporządza notatkę z rozmowy.
- Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających bezpieczeństwo.
- Następnie, wzywa się na rozmowę wyjaśniającą rodzica, opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego lub najbliższą dziecku osobę, nie podejrzaną o przemoc w celu wyjaśnienia sytuacji.
- Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka, są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115§11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny – zwanej dalej „osoba najbliższa”);
- Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” – A, przez osobę wskazaną przez dyrektora szkoły w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie
- W przypadku braku możliwości wypełnienia formularza „Niebieska Karta” – A, z uwagi na nieobecność osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, z uwagi na stan jej zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza „Niebieskiej Karty – A” następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu

przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.

- W przypadku, gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest niewykonalne, wypełnienie formularza „Niebieskiej Karty – A” następuje bez udziału tej osoby.
- Wszczynając procedurę, należy podjąć współpracę MOPS, policją w celu zapewnieniu bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- Po wypełnieniu formularza „Niebieskiej Karty – A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”. Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest dziecko, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.
- Formularz „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.
- Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.
- Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.
- Dalszy tok postępowania leży w kompetencji przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.
- Jeżeli w trakcie działań podejmowanych w ramach procedury, zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy w rodzinie, wypełnia się formularz „Niebieska Karta – A” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesyła go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

ARKUSZ INFORMACYJNY DOTYCZĄCY UCZNIĄ
– W ZWIĄZKU Z PODEJRZENIEM LUB ZGŁOSZENIEM PRZEMOCY W RODZINIE

Imię i nazwisko ucznia **klasa**.....

Szkoła

Data wypełnienia formularza.....

1. Opis wyglądu ucznia *(należy podkreślić wybrane informacje):*

- a) zaniedbania w zakresie higieny osobistej
- b) zadrapania
- c) zasinienia
- d) oparzenia
- e) złamania
- f) zranienia
- g) zwichnięcia
- h) inne urazy lub uwagi dotyczące wyglądu (jakie?)

2. Zachowanie ucznia:

- a) niepokój, pobudzenie
- b) wycofanie, zamknięcie w sobie, „dziwny spokój”
- c) agresywność
- d) płacz
- e) inne (jakie?)

3. Posiadane informacje dotyczące form krzywdzenia ucznia:

- a) przemoc fizyczna
- b) przemoc psychiczna
- c) zaniedbanie
- d) inne (jakie?)
- e) brak informacji na ten temat

4. Źródło informacji:

5. Inne informacje istotne w rozpoznawaniu sytuacji ucznia:

Czytelny podpis osoby wypełniającej arkusz

30. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA WYSTĘPOWANIA U UCZNIĄ CZYNNIKÓW WSKAZUJĄCYCH NA RYZYKO ZACHOWAŃ SAMOBÓJCZYCH

O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei
- mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych
- pozbywanie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów
- unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie
- zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność
- przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań
- przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków,
- spożywanie alkoholu
- przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.
- podejmowanie w przeszłości prób samobójczych
- fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog szkolny podejmują odpowiednie działania interwencyjne:

- jednoznacznie ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia
- przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia
- przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły
- ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują wsparcie placówek oferujących pomoc psychoterapeutyczną.

31. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ ZAMIERZA POPEŁNIĆ SAMOBÓJSTWO (INFORMACJA OD SAMEGO UCZNIĄ, KOLEGÓW, RODZINY, OSÓB POSTRONNYCH)

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce;
- informują rodziców o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu;
- przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia odpowiednim instytucjom (np. policji)

Jeśli zaistnieje realne zagrożenie próby samobójczej ucznia, należy podjąć następujące czynności:

- jednoznacznie określić rodzaj zdarzenia,
- nie pozostawiać ucznia znajdującego się w kryzysie samego i próbować przeprowadzić go w bezpieczne, ustronne miejsce,
- w razie konieczności wezwać pomoc – pogotowie ratunkowe, policję, straż miejską i w czasie tej interwencji zadbać, by przebiegała ona spokojnie i dyskretnie,
- zawiadomić o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę dziecka oraz rodziców,
- zebrać wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia,
- ocenić ryzyko dalszego zagrożenia,
- chronić ucznia oraz inne osoby przed dodatkową traumą, związaną np. z kontaktem z mediami

32. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWZIĘCIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ PODJĄŁ PRÓBĘ SAMOBÓJCZĄ

- Jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- Pracownik szkoły, który dowiedział się o zamiarze lub usiłowaniu popełnienia samobójstwa ucznia w szkole natychmiast nawiązuje i podtrzymuje kontakt niewerbalny i werbalny z dzieckiem. Następnie zawiadamia niezwłocznie dyrekcję

szkoły.

Dyrektor szkoły zapewnia uczniowi bezpieczeństwo fizyczne poprzez:

- Stałą obecność z uczniem osoby dorosłej.
- Udzielenie w razie potrzeby pierwszej pomocy.
- Zawiadomienie rodziców ucznia, pogotowia ratunkowego, ewentualnie policji.
- Izolację ucznia od grupy rówieśniczej.

Dyrektor szkoły:

- Zawiadamia organ nadzoru pedagogicznego o zaistniałej sytuacji.
- Przekazuje ucznia rodzicom i ewentualnie służbom ratunkowym z przygotowaną wcześniej informacją o możliwości pomocy specjalistycznej dla ucznia i jego rodziców.

Następnie Dyrektor koordynuje:

- Powołanie Doraźnego Zespołu Kryzysowego do zdiagnozowania sytuacji i podejmowania działań interwencyjnych.
- Zespół nawiązuje współpracę z instytucjami, które mogą pomóc w rozwiązaniu sytuacji.
- Interwencję w środowisku rówieśniczym ucznia prowadzoną przez: psychologa z Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Nowomiejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej lub inną osobę przeszkoloną w interwencji kryzysowej na terenie szkół, placówek oświatowych – w celu prewencji naśladownictwa i pomocy uczniom w odreagowaniu stresu.
- Spotkanie dla wychowawcy, nauczycieli uczących ucznia i Rady Pedagogicznej w celu:
 - poinformowania o zaistniałej sytuacji i jej przebiegu,
 - pomocy nauczycielom i pracownikom szkoły w odreagowaniu stresu psychicznego,
 - diagnozy sytuacji życiowej ucznia i formułowania sposobów pomocy uczniowi.

Dyrektor szkoły zapewnia wspieranie ucznia po zamiarze lub usiłowaniu samobójstwa i jego rodziny poprzez:

- pomoc w uzyskaniu przez ucznia i jego rodzinę wsparcia specjalistycznego

(medycznego, psychologicznego),

- realizowanie zaleceń zawartych we wskazaniach specjalistów opiekujących się dzieckiem.

33. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SAMOBÓJSTWA / ZABÓJSTWA NA TERENIE SZKOŁY I POZA NIĄ

W każdym przypadku próby samobójczej na terenie szkoły pracownik, który pierwszy dotrze na miejsce zdarzenia:

- Udziela pierwszej pomocy przedmedycznej,
- Informuje innego pracownika szkoły celem powiadomienia dyrekcji
- Pozostaje w miejscu zdarzenia do przybycia właściwych służb
- Dyrekcja zapewnia obecność drugiego pracownika celem izolacji miejsca zdarzenia oraz pomocy w prowadzeniu pierwszej pomocy

Dyrektor szkoły:

- Niezwłocznie kontaktuje się z:
 - służbami medycznymi
 - rodzicami
 - policją, prokuraturą
 - organem nadzoru pedagogicznego
- Powiadamia rodziców o wydarzeniu.
- Organizuje i udziela niezbędnej pomocy służbom ratowniczym i policji.
- Podejmuje decyzję o dalszej organizacji pracy szkoły w danym dniu.
- Dyrektor organizuje pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć
- Organizuje interwencję grupową lub indywidualną dla uczniów i nauczycieli, np. prosi PPP o zapewnienie pomocy psychologicznej.

Dyrektor szkoły podejmuje następujące działania w sytuacji śmierci samobójczej poza szkołą:

- Powiadamia nadzór pedagogiczny.
- Bezzwłocznie organizuje pomoc psychologiczną w środowisku rówieśniczym ucznia i nauczycieli.

34. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ŻĄŁOBY PO ŚMIERCI UCZNIĄ (ZA WYJĄTKIEM ŚMIERCI SAMOBÓJCZEJ)

Działania interwencyjne:

- poinformowanie nauczycieli, wychowawców,
- przypomnienie zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania- na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
- poinformowanie uczniów na forum klasy,
- stworzenie możliwości uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.

Działania naprawcze:

- ocena potrzeb- monitorowanie stanu psychicznego uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwrócenie uwagi na uczniów, u których nauczyciel/wychowawca/pedagog zaobserwował szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
- umożliwienie uczniom przepracowanie sytuacji kryzysowej poprzez kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

35. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU KONIECZNOŚCI ZAWIADOMIENIA O ŚMIERCI UCZNIĄ

- Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”
- Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędne informacje;
 - udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
 - ochronić godność;
 - okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
- Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.
- Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby

natychmiastową interwencję lekarską.

- Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
- Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie.
- Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
- Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
- Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja- szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
- Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
- W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
- Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

36. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU POPEŁNIENIA CZYNU KARALNEGO PRZEZ UCZNIA

W przypadku, gdy uczeń na terenie szkoły popełni czyn karalny, pracownik szkoły:

- Informuje dyrektora szkoły.
- Sporządza notatkę opisującą zdarzenie.
- Dyrektor szkoły wzywa policję i zawiadamia rodziców.
- Dyrektor szkoły zabezpiecza do czasu przyjazdu policji wszystkie przedmioty związane z popełnionym czynem.
- Policja prowadzi dochodzenie w tej sprawie.
- Sprawca czynu karalnego oprócz sankcji prawnych otrzymuje naganę dyrektora szkoły lub dyrektor rozpoczyna procedurę usunięcia ze szkoły.

37. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

- Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku, gdy ofiara doznała obrażeń wymagających interwencji lekarza.
- Niezwłoczne zawiadomienie dyrektora szkoły.
- Powiadomienie rodziców (prawnych opiekunów).
- Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności ewentualnych świadków zdarzenia.
- Udzielenie wsparcia pedagoga lub psychologa, jeśli jest to możliwe.

38. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU KRADZIEŻY, WYŁUDZANIA PIENIĘDZY LUB WARTOŚCIOWYCH PRZEDMIOTÓW

- Natychmiastowe poinformowanie wychowawcy klasy, pedagoga i dyrektora szkoły.
- Ustalenie personaliów uczestników zdarzeń (sprawcy, poszkodowanego i świadków zdarzenia). W szczególnych przypadkach zabezpieczenie materiałów, mogących być pomocnymi w wyjaśnieniu sprawy.
- Wezwanie rodziców ucznia, którego dotyczy zdarzenie oraz w szczególnych przypadkach policji.

- Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodzica (opiekuna prawnego) i pedagoga.
- Wychowawca klasy spisuje z rodzicem kontrakt i występuje z wnioskiem o naganę dyrektora.
- Kopie kontraktu przekazuje pedagogowi szkolnemu, który obejmuje ucznia szczególnym nadzorem.
- W szczególnych przypadkach dyrektor szkoły występuje do Sądu Rodzinnego wszczęcie postępowania przeciwko demoralizacji.

39. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STOSOWANIA PRZEZ UCZNIĄ PRZEMOCY PSYCHICZNEJ WOBEC INNEGO UCZNIĄ

- Jeśli powstanie podejrzenie stosowania wobec jednego z uczniów przemocy psychicznej przez innego ucznia, należy zawiadomić niezwłocznie wychowawcę klasy, a w przypadku jego nieobecności innego nauczyciela.
- Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem-ofiarą celem ustalenia, kto stosuje wobec niego przemoc, jak długo to trwa, na czym polega, jakie odniósł szkody.
- Wychowawca klasy wzywa rodziców/prawnych opiekunów ucznia-ofiary do szkoły i na spotkaniu z dyrektorem szkoły oraz pedagogiem informuje o dokonanych ustaleniach oraz możliwych do podjęcia środkach (objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną, monitorowanie sytuacji w klasie oraz obserwacja zachowania wobec ucznia-ofiary).
- Wychowawca klasy wzywa rodziców/prawnych opiekunów ucznia-sprawcy do szkoły i na spotkaniu z dyrektorem szkoły oraz pedagogiem informuje o dokonanych ustaleniach, zobowiązaniu ucznia do poprawy zachowania, wyciągniętych konsekwencjach przewidzianych w Statucie Szkoły oraz monitorowaniu zachowania ucznia-sprawcy przemocy.
- Jeżeli sytuacja ma miejsce po raz pierwszy, sprawa może być rozwiązana polubownie.
- Jeżeli podobne sytuacje są długotrwałe i powtarzają się, dyrektor szkoły zawiadamia o tym policję i sąd rodzinny (gdy uczeń nie ma ukończonych 17 lat).
- Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą klasy i pedagogiem szkolnym wymierza uczniowi-sprawcy karę przewidzianą w Statucie Szkoły.
- Z dokonanych ustaleń wychowawca klasy sporządza notatkę i informuje o nich

pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły celem podjęcia odpowiednich działań.

40. PROCEDURA WYKONYWANIA CZYNNOŚCI PRZEZ POLICJĘ NA TERENIE SZKOŁY

- Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową.
- Dyrektor ma prawo zapisać dane osobowe policjanta oraz nr jego legitymacji służbowej w celu sporządzenia własnej dokumentacji.
- Policjant informuje dyrektora o przyczynie przybycia i czynnościach przeprowadzanych na terenie szkoły.
- Uprawnienia policji na terenie szkoły są następujące:
 - wylegitymowanie ucznia przez policję,
 - przeszukanie ucznia przez policję,
 - przesłuchanie ucznia
 - zatrzymanie.
- Pedagog szkolny sprowadza ucznia do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach jakie zostaną wykonane.
- Policja informuje rodziców nieletniego o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy, komisariatu policji celem uczestniczenia w czynnościach.
- Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu sporządza notatkę.
- Jeżeli rodzice nie mogą uczestniczyć w przesłuchaniu dyrektor wyznacza nauczyciela, pedagoga do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub jednostce policji.

41. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU OTRZYMANIA ZGŁOSZENIA O PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO LUB TELEFONICZNEGO ODEBRANIA ZGŁOSZENIA O PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO

- Należy natychmiast powiadomić dyrekcję szkoły.
- Dyrektor podejmuje decyzję o:
 - powiadomieniu policji: 112, 997

- przerwaniu lekcji
- przeprowadzeniu ewakuacji uczniów
- zabezpieczeniu dokumentów
- Uczniom i pracownikom szkoły nie wolno dotykać przedmiotów, urządzeń, które budzą podejrzenie.
- Należy zachować spokój nie dopuścić do paniki.
- Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły.

42. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU WYBUCHU POŻARU LUB PODŁOŻENIA OGNI

Osoba, która zauważyła pożar:

- Powiadamia i ostrzega o pożarze dyrektora szkoły który stosuje procedury ewakuacyjne
- Należy niezwłocznie powiadomić: Państwową Straż Pożarną 998, 112
- Przeprowadza się natychmiastową ewakuację.
- Do czasu przybycia straży pożarnej akcją ewakuacji kieruje dyrektor szkoły.

43. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI - KONTAKT Z MEDIAMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ

Osoba, do której zwracają się przedstawiciele mediów:

- Nauczyciel nieupoważniony przez dyrektora nie udziela informacji.
- Zawiadamia niezwłocznie dyrektora.
- Kieruje przedstawiciela mediów do dyrektora.
- Dyrektor udziela niezbędnych informacji.
- W szczególnych przypadkach dyrektor udziela pełnomocnictwa wybranym osobom do udzielania informacji mediom

44. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNI

W przypadku powstania podejrzenia, że uczeń jest zaniedbywany w domu:

- Wychowawca klasy dokonuje obserwacji ucznia, a następnie przeprowadza z nim rozmowę celem ustalenia jego sytuacji domowej (w szczególności, czy rodzice zajmują).

się nim, czy rozmawia z nimi o swoich problemach, czy spożywa w domu posiłki i jak często, czy do szkoły dostaje drugie śniadanie, czy rodzice spożywają w domu alkohol i jak często, jak się do dziecka zwracają, czy pomagają mu w nauce, czy spędzają z nim wolny czas).

- Wychowawca klasy ustala, z którymi dziećmi uczeń zaniedbany utrzymuje bliskie kontakty, a następnie rozmawia z nimi, usiłując ustalić sytuację zaniedbanego dziecka.
- Po rozmowie z uczniem oraz jego kolegami i biorąc pod uwagę własne obserwacje i uzyskane już wcześniej informacje (np. od uczniów, rodziców, nauczycieli), wychowawca klasy podejmuje działania, których celem jest pomoc uczniowi. Z dokonanych ustaleń sporządza notatkę.
- O dokonanych ustaleniach wychowawca informuje dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego, przekazując im swoją notatkę.
- Wychowawca klasy kontaktuje się z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia celem umówienia spotkania w szkole. W spotkaniu tym biorą udział: wychowawca klasy, rodzice/prawni opiekunowie ucznia, pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły. Podczas spotkania podjęta zostaje próba wyjaśnienia sytuacji i ustalenia przyczyny zaniedbania ucznia. Jeżeli przyczyną zaniedbania ucznia zła sytuacja finansowa rodziny, wówczas uczestnicy spotkania ustalają zasady postępowania z uczniem i sposoby udzielenia pomocy zarówno jemu, jak i jego rodzinie. Podejmuje się decyzję o ewentualnym złożeniu wniosku do ośrodka pomocy społecznej oraz poinformowaniu rady rodziców w celu objęcia dziecka pomocą (pomocą w nauce, dożywianiem).
- Gdy okaże się, że przyczyną zaniedbania ucznia jest demoralizacja (alkoholizm, narkomania w rodzinie, przemoc, niewydolność wychowawcza) i sytuacja nie zmienia się, wówczas dyrektor szkoły informuje o ustaleniach policję i sąd rodzinny.

45. PROCEDURA EWAKUACJI UCZNIÓW I NAUCZYCIELI

Procedura ewakuacji jest uruchamiana w przypadku:

- Pożaru (gdy nieskuteczna jest likwidacja pożaru podręcznymi środkami).
- Zamachu terrorystycznego (podłożenie ładunku wybuchowego).
- Zagrożenia katastrofą budowlaną.
- Innych zagrożeń powodujących konieczność ewakuacji.

- Świadek niebezpiecznego zdarzenia zobowiązany jest natychmiast powiadomić sekretariat szkoły
- Decyzję o podjęciu ewakuacji podejmuje:
 - W pierwszej fazie – dyrektor szkoły lub pracownik najwyższy rangą,
 - W drugiej fazie strażak – dowódca akcji ratunkowej.
- Decyzja o podjęciu ewakuacji musi zawierać:
 - Zakres ewakuacji,
 - Liczbę przewidzianych osób,
 - Sposób i kolejność opuszczania pomieszczeń,
 - Określić drogi ruchu,
 - Określić rejon dla osób ewakuowanych.
- Powiadomienie osób przebywających w budynku o ewakuacji.
- Zawiadomienie straży pożarnej.
- Przeprowadzenie ewakuacji:
 - Kierujący akcją wyznacza osoby odpowiedzialne za ewakuację poszczególnych grup (dolny korytarz – sekretarz, sale lekcyjne – nauczyciele, sala gimnastyczna – nauczyciele wychowania fizycznego).
 - Otworzyć drzwi wszystkich klas na korytarz oraz drzwi ewakuacyjnych na zewnątrz.
 - Wskazać kierunek ruchu zgodnie z tablicami informacyjnymi.
 - Pojedyncze osoby kierować najkrótszą drogą do wyjścia prowadzącego na zewnątrz budynku.
 - Przy silnym zadymieniu poruszać się wzdłuż ścian w pozycji pochylonej.
 - Po dokonaniu kontroli przez personel lub straż pożarną czy wszystkie osoby opuściły budynek, odpowiedzialny personel udaje się na miejsce zbiórki (plac apelowy).
 - W przypadku przybycia jednostek straży pożarnej w trakcie trwania akcji ewakuacyjnej, kierujący jej przebiegiem, zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie przyporządkowaniu się dowódcy przybyłej jednostki ratowniczo - gaśniczej Straży Pożarnej.
 - Po ewakuacji osób następuje ewakuacja mienia (jeśli zachodzi potrzeba).
- Przydział obowiązków:

Pracownik obsługi:

- Przekazanie informacji do Dyrektora szkoły, sekretariatu, pokoju nauczycielskiego.
- Wstrzymuje wejście na teren szkoły.
- Wyłącza wyłączniki główne gazu, prądu.

Sekretarz:

- Powiadamia straż Nr 998, policję – Nr 997 i Pogotowie Ratunkowe – Nr 999.
- Zabezpiecza dane informatyczne przed dostępem osób niepowołanych.
- Nadzoruje zabezpieczenie ważnego mienia, dokumentów, urządzeń i pieczęci.
- Przeprowadza ewakuację z parteru budynku.

Dyrektor:

- Podejmuje decyzję o ewakuacji.
- Nadzoruje przestrzeganie ustaleń zawartych w niniejszej procedurze.
- Nadzoruje powiadamianie specjalistycznych służb.
- Nadzoruje zabezpieczenie instalacji elektrycznej.
- Nadzoruje otwarcie wyjść ewakuacyjnych.
- Organizuje akcję ratowniczą.
- Zarządza ewakuację samochodów.
- Określa miejsce deponowania ewakuowanego mienia.
- Współdziała ze specjalistycznymi służbami ratowniczymi (PSP, Policją, Pogotowiem Ratunkowym i innymi).

Wychowawcy klas - nauczyciele:

- Ogłaszają alarm dla uczniów (klas).
- Nakazują opuszczenie budynku.
- Nadzorują przebieg ewakuacji uczniów.
- Nadzorują zabezpieczenie i ewakuację ważnego mienia.
- Zabierają dzienniki.
- Sprawdzają stan liczebny wyprowadzanej grupy.

Pracownicy zatrudnieni w szkole:

- Postępują zgodnie z planem ewakuacji.
- Podporządkowują się prowadzącemu akcję ewakuacyjną.

• Ogólne zasady ewakuacji:

- Zachować spokój.

- Stosować się do przekazywanych zaleceń.
- Wyłączyć i zabezpieczyć urządzenia elektryczne (wyłączyć dopływ prądu).
- Zakończyć pracę systemu komputerowego.
- Przygotować się do ewakuacji (zabrać osobiste rzeczy, ważne dokumenty jeśli to możliwe).
- Pozamykać okna.
- Nie zamykać pomieszczeń.
- Wychowawcy (nauczyciele) sprawdzają na miejscu zbiórki obecność i przekazują informację dyrektorowi lub osobie dowodzącej akcją.
- Osoby ewakuowane w miejscu zbiórki czekają na dalsze informacje.
- W przypadku ewakuacji podczas lekcji uczniowie ewakuują się zgodnie z zajmowanymi klasami, w przypadku przebywania na przerwie nauczyciele i uczniowie udają się do klasy w której ma się odbywać następna lekcja.
- Nauczyciele uczestniczący w ewakuacji liczą dzieci, sprawdzają czy wszyscy uczniowie opuścili ewakuowane pomieszczenie.
- Ewakuację prowadzi się w sposób zorganizowany, według opracowanych i oznaczonych dróg ewakuacyjnych.
- W czasie ewakuacji nauczyciele uczący w poszczególnych salach lekcyjnych, zapewniają właściwą organizację ruchu, nie dopuszczają do wybuchu paniki.

46. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJI AGRESYWNEGO ZACHOWANIA RODZICA LUB OPIEKUNA

Gdy nauczyciel jest świadkiem używania agresywnego zachowania osoby dorosłej wobec ucznia ma bezwzględny obowiązek zareagowania.

Nauczyciel:

- Zapewnienia bezpieczeństwa uczniowi przez np.: stanięcie między uczniem, a osobą dorosłą, odizolowanie ucznia od agresywnej osoby dorosłej, doprowadzenie do opuszczenia przez osobę dorosłą pomieszczenia w którym się znajdują.
- Próbuje uspokoić osobę dorosłą.
- Podejmuje próbę wyjaśnienia sytuacji.
- W przypadku narastającej agresji wzywa pomoc.
- Powiadamia dyrektora szkoły.

- W uzasadnionym przypadku dyrektor wzywa policję.
- Powiadamia wychowawcę klasy.
- Nauczyciel sporządza i przekazuje dyrektorowi notatkę służbową

47. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE RODZIC ZGŁASZAJĄCY SIĘ PO DZIECKO JEST POD WPŁYWEM ALKOHOLU

- W sytuacji, w której zachodzi podejrzenie, że rodzic (opiekun) zgłaszający się po dziecko jest pod wpływem alkoholu, nauczyciel nie może przekazać wychowanka pod opiekę tegoż rodzica (opiekuna).
- W takiej sytuacji rodzic proszony jest o opuszczenie szkoły, a dziecko zostanie wydane innemu dorosłemu opiekunowi.
- Jeżeli rodzic nie chce opuścić szkoły i zachowuje się w sposób agresywny, zostaje powiadomiona policja.
- Gdy nie ma możliwości odebrania dziecka przez innego opiekuna, dziecko zostaje przekazane policji.
- Jeżeli sytuacje, w których rodzic zgłasza się po dziecko pod wpływem alkoholu powtarzają się, dyrektor wraz z pedagogiem szkolnym podejmują decyzję o powiadomieniu o tym fakcie stosownych instytucji.

48. PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM W SZKOLE

W sytuacji, gdy w szkole jest uczeń przewlekle chory, dyrektor, nauczyciel powinien:

- Pozyskać od rodziców (opiekunów prawnych) ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
- Zorganizować szkolenie kadry pedagogicznej i pozostałych pracowników szkoły w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
- W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać min. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników

placówki do bezwzględnego ich stosowania;

- Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno- pedagogicznej;
- W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

DZIECKO Z ASTMĄ

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

OBJAWY

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasiloną możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wziewnie lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund.

Po wykonaniu pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia.

W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

NAKAZY

- Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
- Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.

- Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
- W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

ZAKAZY

- Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
- W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
- Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
- W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

OGRANICZENIA

- Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
- Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

OBSZARY DOZWOLONE I WSKAZANE DLA DZIECKA

- Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego. wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
- Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe. 4. Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
- Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych.
- Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole.

DZIECKO Z CUKRZYCĄ

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią.. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz

chudnięcie. W każdej szkole powinien znajdować się „kącik” dla ucznia z cukrzycą, czyli ustronne miejsce, w którym dziecko z cukrzycą będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

OBJAWY HIPOGLIKEMII - niedocukrzenia:

- Bładość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
- Ból głowy, ból brzucha.
- Szybkie bicie serca.
- Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
- Osłabienie, zmęczenie.
- Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
- Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
- Napady agresji lub wesołkowatości.
- Ziewanie/senność.
- Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
- Zmiana charakteru pisma.
- Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
- Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
- Drgawki.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ – dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

- Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
- Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).
- Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
- Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

NIE WOLNO

Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO - CIĘŻKIEJ - dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami,

potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

- Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
- Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w ½ szklanki wody, coli, soku).
- Jeżeli dziecko nie może połykać postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ – dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki.

Dziecku, które jest nieprzytomne **NIE WOLNO** podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!:

- Układamy dziecko na boku.
- Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
- Wzywamy pogotowie ratunkowe.
- Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
- Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U dzieci leczonych pompą:

- Zatrzymaj pompę.
- Potwierdź hipoglikemię.
- Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
- Odczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.
- Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone. 6. Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia. Po epizodzie hipoglikemii nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

OBJAWY HIPERGLIKEMII

- Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.

- Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
- Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia. Jeżeli do ww. objawów dołączą:
 - ból głowy, ból brzucha.
 - nudności i wymioty.
 - ciężki oddech - może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej. Należy wtedy bezzwłocznie: Zbadać poziom glukozy oraz skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII

- Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
- Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
- Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),
- W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą – każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

- Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
- Możliwość podania insuliny.
- Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
- Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
- Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
- Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

DZIECKO Z PADACZKĄ W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY

- Przede wszystkim zachować spokój.
- Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
- Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
- Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO

- Podnosić pacjenta.
- Krępować jego ruchów.
- Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

Podawanie leków uczniom z chorobą przewlekłą.

Gdy następuje konieczność stałego podawania dziecku leków w szkole, rodzice dziecka zobowiązani są do: - przekazania informacji o chorobie dziecka, - jakie leki ma zażywać zgodnie z zaleceniem lekarza (nazwa leku i sposób dawkowania) - przekazania zalecenia lekarskiego - **wydanie pisemnego upoważnienia pielęgniarce lub innej osobie do podawania leków.**

Przekazanie przez rodziców uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem oraz zgoda pracownika szkoły i zobowiązanie do sprawowania opieki jest zawarta w formie umowy pisemnej pomiędzy rodzicami dziecka przewlekle chorego, a pracownikiem szkoły.

49. PROCEDURA POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WTARGNIĘCIA NA TEREN SZKOŁY TERRORYSTÓW

Bez kontaktu z napastnikiem:

- Decyzję o ogłoszeniu alarmu podejmuje dyrektor, jego zastępca lub każdy przeszkolony pracownik po otrzymaniu informacji o zagrożeniu. Hasło – NAPASTNIK.
- Dyrektor bądź wyznaczony pracownik powiadamia Policję.
- Uruchomiony zostaje sygnał alarmowy (3 serie 3 długich dzwonek).
- Ewakuacja następuje tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia z dala od źródła zagrożenia, po wyraźnym poleceniu dyrektora dotyczącym ewakuacji.

Z kontaktem z napastnikiem:

- Zamykamy drzwi klasy od środka.
- Zamykamy wszystkie okna, aby uniemożliwić wtargnięcie lub wyrzucenie czegoś.
- Uspokajamy uczniów – jesteśmy opanowani
- Barykadujemy drzwi biurkiem, szafkami, krzesłami
- Nakazujemy wyłączenie wszystkich telefonów – swój wyciszamy. Wyłączamy sprzęt komputerowy.
- Dzieciom nakazujemy ukrycie się pod ławkami, z dala od drzwi, leżąc na brzuchu.
- Wyłączamy oświetlenie.
- Pilnujemy, aby w Sali była bezwzględna cisza – spokojnym głosem mówimy dzieciom, że od tego zależy bezpieczeństwo wszystkich.
- Nie otwieramy drzwi. Służby ratownicze same to zrobią.
- Jeśli terroryści sforsują drzwi, wykonuj ich polecenia. Pytaj ich o pozwolenie, jeśli chcesz zwrócić się do uczniów. Mów spokojnym tonem, używając imion dzieci.
- Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia, nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia, podchodzić do drzwi czy okien. Nakazujemy im leżeć na podłodze na brzuchu.
- Zapamiętaj szczegóły dotyczące napastników.
- Jeśli twoje życie lub zdrowie jest zagrożone w bezpośrednim kontakcie z napastnikiem walcz lub błagaj o litość.
- W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej. Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.

- Po zakończeniu akcji: sprawdź obecność dzieci, upewnij się, czy wszyscy opuścili budynek, o braku któregokolwiek dziecka poinformuj Policję, nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu, prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

50. PROCEDURA POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU GDY W CIĄŻY JEST UCZENNICA NIEPEŁNOLETNIA

- Nauczyciel, który dowiedział się ,ze uczennica jest w ciąży niezwłocznie informuje o tym wychowawcę klasy i dyrektora szkoły.
- Wychowawca klasy, pedagog szkolny i dyrektor szkoły spotykają się , aby zebrać więcej informacji o uczennicy oraz jej sytuacji rodzinnej.
- Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczennicą, starając się ustalić , czy rodzice już wiedzą o jej ciąży oraz czy ciąża nie jest wynikiem przestępstwa (gwałtu)
- Wychowawca klasy , pedagog szkolny, dyrektor szkoły ustalają formy pomocy jakie zaproponują uczennicy oraz szczegóły dotyczące sposobu przeprowadzenia rozmowy z uczennicą i jej rodzicami lub prawnymi opiekunami.
- W sytuacji, gdy rodzice , opiekunowie prawni nie wiedzą jeszcze o ciąży i uczennica boi się im powiedzieć ,może prosić o pośredniczenie w poinformowaniu ich o swojej sytuacji. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem szkolnym podejmują stosowne działania z zachowaniem szczególnej ostrożności i dyskrecji.
- Wychowawca w obecności pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły informuje uczennice i jej rodziców lub opiekunów prawnych możliwych formach pomocy ze strony szkoły. Wyjaśnia szczegółowo warunki i zasady korzystania z każdej z przedstawionych form pomocy.
- Uczennica z rodzicami lub opiekunami prawnymi podejmują w ustalonym terminie decyzję w sprawie form pomocy, z których chcieliby skorzystać. O podjętej decyzji informują wychowawcę klasy i dyrektora.
- Wychowawca klasy, dyrektor i rodzice lub opiekunowie prawni uczennicy podejmują działania niezbędne do przyznania uczennicy-zależnie od dokonanego wyboru-nauczania indywidualnego lub indywidualnego toku nauki..
- Dyrektor szkoły udziela uczennicy urlopu, jeżeli jej rodzice lub opiekunowie

prawni wystąpili z pisemnym wnioskiem do dyrektora.

- Wychowawca klasy i pedagog szkolny uzgadniają rodzaj i sposób świadczenia uczennicy i jej rodzinie pomocy i wsparcia(materialnego, psychologicznego, organizacyjnego)Podejmują działania w tym kształtujące pozytywne postawy rówieśników (np. spotkania ze specjalistami, warsztaty kształtujące postawy empatii i tolerancji)
- Dyrektor informuje radę pedagogiczną o ciąży uczennicy oraz o uzgodnionym sposobie postępowania .Przypomina o potrzebie zachowania dyskrecji oraz o tym, że nauczyciele są zobowiązani do nie ujawniania spraw poruszanych na zebraniu rady pedagogicznej, które mogą naruszać dobra osobiste uczniów lub ich rodziców.
- Wychowawcy klas w porozumieniu z pedagogiem szkolnym przeprowadzają zajęcia lub warsztaty kształtujące u uczniów postawy akceptacji i empatii w związku z zaistniałą sytuacją.
- Wychowawca i wyznaczeni nauczyciele wdrażają uzgodniony przez uczennicę sposób realizacji obowiązku nauki.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- Z procedurami mają obowiązek zapoznać się wszyscy pracownicy szkoły i potwierdzić to własnoręcznym podpisem.
- Wychowawcy mają obowiązek zapoznać uczniów i ich rodziców.
- Do przestrzegania w/w procedur zobowiązani są wszyscy pracownicy szkoły, uczniowie i ich rodzice.
- Nauczyciel ma obowiązek sporządzić notatkę służbową ze zdarzenia, do, którego zastosowano powyższe procedury, przekazać ją dyrektorowi szkoły oraz monitorować sytuację dziecka i jego funkcjonowanie emocjonalne, psychiczne i osobowościowe .

Oświadczenie pracownika Szkoły Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim, potwierdzające zapoznanie się z procedurami postępowania w sytuacjach kryzysowych.

Niniejszym oświadczam, że zapoznałam/-em się z obowiązkami oraz procedurami obowiązującymi na terenie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Filomatów Nowomiejskich w Nowym Mieście Lubawskim w następujących obszarach sytuacji kryzysowych:

1. Procedura dotycząca bezpieczeństwa.
2. Procedura postępowania nauczyciela w sytuacji wypadku dziecka w szkole.
3. Procedura postępowania w przypadku złego samopoczucia.
4. Procedura postępowania w przypadku zwalniania uczniów z zajęć lekcyjnych.
5. Procedura dotycząca postępowania w przypadku uciezki ucznia z lekcji.
6. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku spóźnienia ucznia na lekcje.
7. Procedura postępowania w przypadku usprawiedliwiania nieobecności.
8. Procedura zaznaczania nieobecności ucznia, związanej z uczestnictwem w innych zajęciach.
9. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku wagarów ucznia.
10. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku samowolnego opuszczenia szkoły. przez ucznia w czasie zajęć lekcyjnych lub zorganizowanych wyjazdów szkolnych.
11. procedura postępowania nauczycieli w przypadku zbiorowej uciezki z lekcji.
12. Procedura postępowania w przypadku nierealizowania obowiązku szkolnego przez ucznia.
13. Procedura postępowania nauczyciela z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze.
14. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia.
15. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia naruszenia przez ucznia godności nauczyciela lub innego pracownika szkoły.
16. Procedura postępowania w przypadku posiadania niebezpiecznych przedmiotów.
17. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku dewastacji mienia szkolnego oraz działania na szkodę drugiej osoby.
18. Procedura postępowania nauczyciela, gdy podejrzewa, że na terenie szkoły jest uczeń znajdujący się pod wpływem narkotyków lub dopalaczy.

19. Procedura postępowania nauczyciela, gdy znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyki.
20. Procedura postępowania nauczyciela, gdy podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki.
21. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu.
22. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie alkohol.
23. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku palenia lub posiadania papierosów przez ucznia.
24. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku fałszowania dokumentacji szkolnej.
25. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku zajęć noszących znamiona przestępstwa.
26. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku zakłócania przez ucznia toku lekcji.
27. Procedura korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.
28. Procedura o cyberprzemocy.
29. Procedura postępowania w sytuacji powzięcia podejrzenia o stosowaniu przemocy w rodzinie ucznia.
30. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.
31. Procedura postępowania w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych).
32. Procedura postępowania w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.
33. Procedura postępowania w przypadku samobójstwa / zabójstwa na terenie szkoły i poza nią.
34. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej).
35. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia .

36. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia.
37. Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
38. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku kradzieży, wyłudzenia pieniędzy lub wartościowych przedmiotów.
39. Procedura postępowania w przypadku stosowania przez ucznia przemocy psychicznej wobec innego ucznia.
40. Procedura wykonywania czynności przez policję na terenie szkoły.
41. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku otrzymania zgłoszenia o podłożeniu ładunku wybuchowego lub telefonicznego odebrania zgłoszenia o podłożeniu ładunku wybuchowego.
42. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku wybuchu pożaru lub podłożenia ognia.
43. Procedura postępowania nauczycieli - kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej.
44. Procedura postępowania wobec ucznia niedożywionego i zaniedbanego.
45. Procedura ewakuacji uczniów i nauczycieli.
46. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji agresywnego zachowania rodzica lub opiekuna.
47. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że rodzic zgłaszający się po dziecko jest pod wpływem alkoholu.
48. Procedura postępowania z dzieckiem przewlekle chorym w szkole.
49. Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia na teren szkoły terrorystów
50. Procedura w przypadku, gdy w ciąży jest niepełnoletnia uczennica

Lp.	Imię i nazwisko nauczyciela	Podpis
1.	Ewelina Niścigorska-Bojarska	
2.	Teresa Bagińska	
3.	Karina Angowska	
4.	Joanna Barańska	

5.	Żaneta Cherkowska	
6.	Anna Falkowska	
7.	Małgorzata Gołębiowska	
8.	Piotr Gorzka	
9.	Hanna Graczyk	
10.	Małgorzata Grześkiewicz	
11.	Tomasz Kawiecki	
12.	Maria KołECKA	
13.	Magdalena Kortes	
14.	Liliana Lisakowska	
15.	Maria Michalska	
16.	Anna Mika	
17.	Aleksandra Mossakowska	
18.	ks. Robert Narodzonek	
19.	Justyna Neumann	
20.	Renata Oelberg	
21.	Maja Orzechowska	
22.	Kamila Panek	
23.	Marek Piątkowski	
24.	Sebastian Prokop	
25.	Ewa Różańska	
26.	Marzenna Rykaczewska	
27.	Anna Sapała-Ponieważ	
28.	Justyna Suwińska	
29.	Kinga Szczechła	
30.	Maria Wilemska	
31.	Katarzyna Wiśniewska	

32.	Justyna Wiśniewska	
33.	Lidia Wiśniewska	
34.	Sylwia Wojenkowska	
35.	Grażyna Zakrzewska	
36.	Renata Żurańska	

